

Uniwersytet Rzeszowski
ur.edu.pl

Gazeta Uniwersytecka

nr 1 (124)

Styczeń/Luty 2023

ISSN 2719-4647

Z życia uczelni

*Podpisanie porozumienia
pomiędzy Województwem
Podkarpackim a UR*

Jubileusze

*Jubileusz 70. urodzin
prof. dr hab. Haliny Zięby-Załuckiej*

Do poczytania

Nie tylko Chotyniec

Zdrowie

*Fake newsy zdrowotne
jako zagrożenie XXI w.*

Uniwersytet Rzeszowski
ur.edu.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

ISSN 2719-4647

Skład: Wydawnictwo UR

Druk: Drukarnia UR

Adres Redakcji:

al. Rejtana 16c

35-959 Rzeszów

tel.: 17 872 10 26

gazetaur@ur.edu.pl

Redakcja

Maciej Ulita

Wioletta Wrona

Foto okładka

Mariusz Materna

Projekt layoutu

Kamil Skrzypiec

Nakład: 150 szt.

Gazetę Uniwersytecką wydaje

Uniwersytet Rzeszowski za zgodą

Rektora. Autorzy tekstów

i współpracownicy nie otrzymują

honorariów za publikację.

Zastrzegamy sobie prawo skracania,

adiustacji tekstów i zmiany tytułów.

Wstęp

4 Lisek Chytrusek

Z życia uczelni

5 Z obrad Senatu

6 Podpisanie porozumienia pomiędzy Województwem Podkarpackim a UR o zmianie organu tworzącego Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie

11 Zakończyły się pierwsze prace badawczo-naukowe dofinansowane w ramach programu grantowego PCI

12 Prof. Ahley Dumas z wizytą w UR

14 Ku pamięci zamordowanych. XV Obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu

16 Noworoczne spotkanie emerytów i rencistów UR

Nominacje

17 Habilitacja w Instytucie Muzyki UR

Do poczytania

19 „Mega”, „turbo”, „giga”

20 Dni prawdziwej miłości

22 Na Walentynki

24 Idea praw człowieka jako pomnik myśli

26 Nie tylko Chotyniec – osada scytyjskiego kręgu kulturowego w Hruszowicach, pow. przemyski

28 Wydawnictwo UR poleca

Konferencje i seminaria

29 Międzynarodowe rozmowy o historii społeczno-gospodarczej

31 I edycja Konferencji MEDIA INFO 2023 „Dezinformacja – bomba atomowa XXI w.!”

33 Międzynarodowa Konferencja pt. „Teoretyczne i praktyczne inspiracje w edukacji muzycznej” w Instytucie Muzyki

36 I Ogólnopolska Konferencja Naukowa – „In Posterum”, organizowana przez Samorząd Studentów UR

Nagrody i osiągnięcia

37 Nagroda ELSEVIER za 2021 rok

38 Nagroda im. Jerzego Pańka za Najlepszy Dyplom Instytutu Sztuk Pięknych UR

Jubileusz

41 Jubileusz 70. urodzin Pani prof. dr hab. Haliny Zięby-Załuckiej z Instytutu Nauk Prawnych UR

Wydarzenia

43 Powrót do „normalności”, czyli uniwersyteckie kolędowanie

46 „Skarby nie chodzą piechotą” – koncerty w ramach Roku Ignacego Łukasiewicza

48 7. edycja „Nocy Biologów”

Studencki uniwersytet

50 „System penitencjarny w kontekście oddziaływań terapeutycznych wobec osadzonych uzależnionych od alkoholu”

Zdrowie

53 Fake newsy zdrowotne jako zagrożenie XXI w., cz. 1

Na sportowo

55 AZS UR organizatorem Turnieju Eliminacyjnego Akademickiego Młodzieżowego Pucharu Polski!

56 AZS UR w Akademickim Młodzieżowym Pucharze Polski!

57 VIII Noworoczny wyjazd narciarsko-snowboardowo-turystyczny UR i Stowarzyszenia Studentów i Absolwentów UR

Lisek chytrusek

Maciej Ulita

Każdy zna jakąś bajkę o lisiku chytrusku, ale nie każdy, o dziwo, rozumie towarzyszące im przesłanie. Większość z nas raczej rozumie konotację lisa w języku i kulturze. Lisek chytrusek jest cwany, sprytny i – o zgrozo – rudy. Trudno trafić gorzej.

Niezrozumienie przesłania uwidacznia się w dużych strukturach i skupiskach ludzkich. W heterogenicznym, dynamicznym środowisku łatwo się ukryć, zgubić i mylić tropy. Durny leśniczy, zajęty swoimi sprawami i tak pewnie nie zauważy... Otóż, nie...

Leśniczy być może faktycznie nie widzi wszystkiego, ale nie jest głupi i zdaje sobie z tego – niemal po sokratejsku – sprawę. (Nad)leśniczy ma do pomocy gajowych (formalnie – podleśniczych), ale również zwykłych miłośników przyrody, drzew, leśnych żyjątek i ekologów. Niezależnie od partykularnych interesów i hierarchicznych zależności poszczególnych grup chodzi im o jedno – żeby las był, bo jak głosi dawne powiedzenie – „Nie było nas, był las, nie będzie nas, będzie las”.

Nadleśniczy zna tę odwieczną prawdę więc dba, żeby las był i miał się dobrze. Czasem wymaga to nieingerowania, czasem, wprost przeciwnie – wycięcia jakiegoś drzewa, odstrzału sanitarnego albo przeprowadzenia planowej wycinki przeciwpożarowej. Niezależnie od jednorazowych akcji ważne są: plan i konsekwencja.

Bardzo trudno jest wznieść się ponad partykularne interesy i działać dla mitycznego, wspólnego dobra. Działać dla idei. Lisek zna doskonale wartość idei, zwłaszcza tę utylitarną. Dla niego idee służą mydleniu oczu. Wspólne dobro to taka użyteczna fantasmagoria, którą można wykorzystywać do własnych celów. Lisek zapomina tylko, że każdy okres ochronny kiedyś się kończy, że puszysta kita nie zawsze wszystko zasłoni, że są w lesie ludzie, którym bardziej niż na nich samych zależy na lesie, bo nie będzie nas, a będzie las.

Z obrad Senatu

Justyna Zięba

Przedświadczone posiedzenie Senatu odbyło się **15 grudnia 2022 r.**

W pierwszej części obrad Senat podjął uchwały w sprawie zasad i trybu przyjmowania do Szkoły Doktorskiej na Uniwersytecie Rzeszowskim na rok akademicki 2023/2024, a także w sprawie ustalenia programu kształcenia na cykl kształcenia rozpoczynający się od roku akademickiego 2023/2024 w Szkole Doktorskiej na Uniwersytecie Rzeszowskim.

Na zakończenie tej części prorektor ds. studenckich i kształcenia dr hab. Elżbieta Rokosz, prof. UR przedstawiła uszczegółowione dane dotyczące rekrutacji na bieżący rok akademicki z podziałem na Instytuty w poszczególnych Kolegiach.

W drugiej części obrad – z udziałem m.in. marszałka województwa podkarpackiego Władysława Ortyła oraz dyrektora szpitala dra Janusza Ławińskiego – debatowano nad sprawą przejęcia przez Uniwersytet Rzeszowski Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie. W rezultacie Senat, przy jednym głosie wstrzymującym, postanowił wyrazić pozytywną opinię w sprawie zmiany podmiotu tworzącego Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie z Województwa Podkarpackiego na Uniwersytet Rzeszowski.

Na koniec – tradycyjnie już – JM Rektor prof. dr hab. Sylwester Czopek złożył

wszystkim pełne życzliwości życzenia świąteczne i senatorowie uroczyście połamali się opłatkiem.

Pierwsze w nowym 2023 r. posiedzenie Senatu zwołane zostało na **26 stycznia**.

W pierwszym punkcie Senat wyznaczył recenzentów w postępowaniu w sprawie nadania tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr. hab. n. med. Mansurowi Rahnama-Hezavah. Oceny dorobku kandydata podejmą się prof. dr hab. n. med. Hanna Gerber z Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu oraz prof. dr hab. n. med. Tomasz Kaczmarzyk z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Drugi punkt porządku obrad dotyczył powołania członków do Rady Społecznej Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie. Decyzją Senatu członkami Rady zostali:

- 1) dr hab. Radosław Chaber, prof. UR,
- 2) dr Małgorzata Marć,
- 3) mgr inż. Barbara Oskroba,
- 4) mgr Marzena Filipek,
- 5) mgr Bożena Kot.

W kolejnych punktach zaktualizowany został skład senackiej Komisji ds. Kształcenia oraz zaktualizowano *Regulamin wynagradzania pracowników Uniwersytetu Rzeszowskiego*.

W bloku spraw dydaktycznych podjęto uchwały w sprawie zmian w programie studiów na kierunku lekarskim, jednolite studia magisterskie o profilu ogólnoakademickim w cyklach kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 oraz 2021/2022.

Podjęta została także uchwała zmieniająca Uchwałę nr 110/10/2021 Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 28 października 2021 r. w sprawie ustalenia programu kwalifikacyjnych studiów podyplomowych: nauczanie języka polskiego, jak również uchwała zmieniająca Uchwałę nr 413/02/2019 z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących projektowania programów studiów wyższych na Uniwersytecie Rzeszowskim.

W ostatnim punkcie sprostowane zostały oczywiste omyłki w Uchwale nr 460/06/2019 Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie ustalenia programów studiów na Uniwersytecie Rzeszowskim.

Podpisanie porozumienia pomiędzy Województwem Podkarpackim a Uniwersytetem Rzeszowskim o zmianie organu tworzącego Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie

W podpisaniu porozumienia 28 grudnia 2022 r. wzięli udział:

- minister edukacji i nauki Przemysław Czarnek,
- minister zdrowia Adam Niedzielski,
- wojewoda podkarpacki Ewa Leniart,
- marszałek województwa podkarpackiego Władysław Ortyl,
- rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Sylwester Czopek.

Stworzenie warunków do realizacji zadań dydaktycznych oraz badawczych realizowanych w Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego, zapewnienie zdol-

ności do wykonywania wysokospecjalistycznych świadczeń medycznych dla mieszkańców województwa podkarpackiego, zapewnienie ich jakości i dostępności oraz rozwój działalności dydaktycznej i naukowej w oparciu o kadrę o najwyższych kompetencjach zawodowych – te właśnie cele przyświecają idei zmiany podmiotu tworzącego Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie i tym samym utworzenia Szpitala Uniwersyteckiego na Podkarpaciu. **Do tej pory organem tworzącym szpital było Województwo Podkarpackie, a od**

1 stycznia 2023 r. staje się nim Uniwersytet Rzeszowski.

Zanim doszło do podpisania niniejszego porozumienia, opinie i zgody na to działanie wyrazili: Sejmik Województwa Podkarpackiego, Senat Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rada Uniwersytetu Rzeszowskiego, Minister Edukacji i Nauki oraz Minister Zdrowia.

Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie

Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie to najstarszy rzeszowski szpital. Został utwo-

rzony w 1832 r. Jego podstawowym zadaniem jest działalność lecznicza, czyli udzielanie świadczeń zdrowotnych, jak również promocja zdrowia oraz realizacja zadań dydaktycznych i badawczych związanych z kształceniem studentów medycyny i innych zawodów medycznych, a także wdrażanie nowych technologii medycznych oraz metod leczenia.

Rzeszowski szpital tworzą trzy zakłady lecznicze – szpital ogólny, Podkarpackie Centrum Chorób Płuc (pulmologia) oraz Podkarpackie Centrum Onkologii. Jednostka świadczy usługi w dwóch lokalizacjach: przy ul. Szopena 2 – Szpital KSW nr 1 wraz z Podkarpackim Centrum Onkologicznym oraz przy ul. Rycerskiej 2 – Podkarpackie Centrum Chorób Płuc. KSW Nr 1 to ponad 730 łóżek, 17 stacjonarnych klinik, 6 oddziałów dziennych i 25 specjalistycznych poradni. Szpital zatrudnia ponad 1800 osób, a w 2022 r. hospitalizował 41 tys. pacjentów, udzielił 150 tys. porad w poradniach specjalistycznych i wykonał 13 tys. zabiegów.

Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 w Rzeszowie jest wiodącym

szpitalem onkologicznym w województwie, który może kompleksowo diagnozować i leczyć w różnych zakresach pacjentów onkologicznych – posiada m.in. onkologiczne oddziały zabiegowe, dzienny oddział chemioterapii, zakład radioterapii oraz pracownie diagnostyczne. Prowadzi także Podkarpacki Rejestr Nowotworów, czyli jeden z 16 populacyjnych rejestrów tego rodzaju w kraju. Szpital jako jedyny w województwie w ramach funkcjonującej sieci szpitali jest kwalifikowany do trzech profili: jest zarówno szpitalem onkologicznym, szpitalem pulmonologicznym oraz szpitalem II stopnia.

Długa historia starań o szpital uniwersytecki

Od roku 2013 Uniwersytet Rzeszowski prowadzi kształcenie na kierunkach medycznych na bazie obcej, głównie wykorzystując współpracę z dwoma rzeszowskimi szpitalami klinicznymi. Podpisanie porozumienia jest zwieńczeniem wieloletnich działań podejmowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego i Uniwersytet Rzeszow-

ski w celu utworzenia Szpitala Uniwersyteckiego w regionie.

Pierwsze koncepcje powstania szpitala uniwersyteckiego sięgają 2016 r., kiedy prowadzone były rozmowy pomiędzy Uniwersytetem Rzeszowskim a Województwem Podkarpackim i Miastem Rzeszów dotyczące przejęcia przez uczelnię jednego ze szpi-

tali – miejskiej lecznicy lub szpitala wojewódzkiego. W efekcie w listopadzie tego samego roku wspólnie z ministrem zdrowia i wiceministrem nauki i szkolnictwa wyższego Województwo i Uniwersytet podpisały *Deklarację współpracy na rzecz kształcenia i rozwoju systemu ochrony zdrowia w województwie podkarpackim*, w której strony zadeklarowały m.in. współpracę na rzecz utworzenia i rozbudowy Szpitala Uniwersyteckiego. W tym samym czasie Samorząd Województwa podjął działania zmierzające do połączenia dwóch rzeszowskich szpitali wojewódzkich – Podkarpackiego Centrum Chorób Płuc i Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 1, które od roku 2017 funkcjonują jako jeden podmiot. W listopadzie 2017 r.

Sejmik Województwa Podkarpackiego jednogłośnie wyraził zgodę na przekazanie KSW nr 1 Uniwersytetowi Rzeszowskiemu, która do dziś pozostaje w mocy. Senat Uniwersytetu w ówczesnym czasie nie wyraził zgody na przejęcie lecznicy przez uczelnię.

Powrót do rozmów

Do rozmów powrócono końcem 2020 r., których efektem było podpisanie w maju 2021 r. *Deklaracji współpracy na rzecz utworzenia szpitala uniwersyteckiego w województwie podkarpackim* przez Marszałka Województwa, Wojewodę Podkarpackiego, Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Ministra Zdrowia i Ministra Edukacji i Nauki. Zawierała ona harmonogram pracy

zespołu roboczego oraz wstępną strukturę szpitala uniwersyteckiego utworzonego na bazie Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie z uwzględnieniem lokalizacji w Rzeszowie i gm. Świlcza.

W 2021 i 2022 r. prowadzono prace nad ustaleniami dotyczącymi formy i warunków zmiany organu tworzącego KSW nr 1 w oparciu o zapisy deklaracji. Przeprowadzony został niezależny audyt prawno-finansowy szpitala na zlecenie uczelni. Wypracowano projekt porozumienia w sprawie zmiany podmiotu tworzącego szpital. W listopadzie 2022 r. zaktualizowana została uchwała Sejmiku Województwa w sprawie darowizny nieruchomości na rzecz UR, w której spośród przekazywanych nieruchomości wyłączono m.in. „Pałacyk”. W grudniu 2022 r. odbyło się posiedzenie Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z udziałem marszałka województwa Władysława Ortyla i dyrekcji szpitala, podczas którego zaprezentowano wyniki audytu przeprowadzonego w szpitalu. Marszałek województwa przedstawił stan finansowy szpitala w latach 2017–2022, skalę inwestycji, środki uwzględnione w projekcie budżetu województwa na rok 2023 oraz pilne potrzeby jednostki. Senat wydał pozytywną opinię dotyczącą przejęcia szpitala przez Uniwersytet Rzeszowski.

Sytuacja finansowa KSW nr 1 w ciągu ostatnich dwóch lat uległa znacznej poprawie – ze straty 13 mln zł w roku 2020 rok później szpital wygenerował zysk netto, a bieżący rok planuje także zakończyć pozytywnym wynikiem finansowym. Szpital nadal boryka się ze spłatą zobowiązań wymagalnych, ale ich stan z miesiąca na miesiąc maleje, a jednostka przy utrzymującym się wzroście przychodów jest w stanie spłacić je samodzielnie w krótkim czasie. Wartość nakładów na inwestycje, remonty i zakupy sprzętu realizowane w latach 2018–2023 z zaangażowaniem środków samorządowych to prawie 182

mln zł, z czego 69 mln zł to środki budżetu województwa, a 113 mln zł środki unijne, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych i budżet państwa. Od roku 2017 w KSW nr 1 zakończyły się i nadal realizowane są największe inwestycje spośród tych w szpitalach wojewódzkich, w tym:

- hematologia, nefrologia i stacja dializ – 52 mln zł,
- Podkarpackie Centrum Chorób Płuc – wszystkie etapy – 98 mln zł,
- uruchomienie Podkarpackiego Centrum Chirurgii Robotycznej – 17,2 mln zł,
- ginekologia i położnictwo – 19,5 mln zł.

Porozumienie

W zawierającym porozumieniu zmianę podmiotu tworzącego ustalono na dzień 1 stycznia 2023 r. Łączna kwota zaplanowanych na 2023 r. inwestycji w KSW nr 1 finansowanych ze środków budżetu województwa, budżetu państwa i funduszy europejskich wynosi 57,5 mln zł. Województwo Podkarpackie zobowiązuje się do przekazania szpitalowi dotacji w wysokości 25,1 mln zł w 2023 r. z przeznaczeniem na realizację rozpoczętych inwestycji i zakupów sprzętu uwzględnionych w projekcie budżetu samorządu (modernizacja Kliniki Psychiatrii Ogólnej – 1,5 mln zł, przebudowa Kliniki Ginekologii i Położnictwa – 7,5 mln zł, przebudowa i modernizacja Podkarpackiego Centrum Chorób Płuc – II i III etap – 15,1 mln zł, zakup sprzętu i aparatury medycznej – 1 mln zł). Województwo na lata 2023–2042 utrzymuje także 65,5 mln zł poręczenia kredytu restrukturyzacyjnego szpitala udzielonego w 2017 r. przez Bank Gospodarstwa Krajowego i deklaruje podjęcie działań w celu współfinansowania modernizacji 2 sal operacyjnych szpitala planowanej do realizacji w 2024 r.

Uniwersytet w formie darowizny otrzymuje nieruchomości o łącznej war-

tości 319 856 779 zł, które będą nadal bezpłatnie użytkowane przez KSW nr 1. Uczelnia zobowiązuje się do podjęcia wszelkich działań mających na celu zapewnienie optymalnego dostępu do świadczeń udzielanych przez szpital w wymiarze nie mniejszym niż na moment przekazania. Przejęcie KSW nr

1 przez Uniwersytet nie ma wpływu na prawa i obowiązki szpitala i nie powoduje zmiany pracodawcy dla jego pracowników. Zmiana organu tworzącego dla Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie i tym samym powstanie uniwersyteckiej jednostki

medycznej uzupełni jedną z ostatnich dwóch białych plam na mapie kraju – uniwersyteckiej placówki leczniczej do dziś nie posiadają jedynie województwa podkarpackie i świętokrzyskie.

fot. M. Świąćicki

Zakończyły się pierwsze prace badawczo-naukowe dofinansowane w ramach programu grantowego PCI

50 zespołów naukowych zakończyło prace nad swoimi projektami, których łączna kwota dofinansowania wyniosła ponad 13 milionów zł. Przedmiotem prac badawczych była m.in. procedura monitorowania wybranych parametrów zdrowotnych żołnierzy sił specjalnych, peptydy wykrywające nowotwory w trakcie okresowych badań obrazowych czy oprogramowanie dla systemu dynamicznej wyceny nieruchomości komercyjnych.

W ramach III naboru do programu grantowego dofinansowano 63 podkarpackie projekty na łączną kwotę ponad 17 mln zł. Środki na swoje badania otrzymali naukowcy z pięciu uczelni: Uniwersytetu Rzeszowskiego, Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza, Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej

w Jarosławiu oraz Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie.

Wśród 50 projektów, które zakończyły się w grudniu ubiegłego roku, 25 realizowali naukowcy z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Jeden z nich dotyczył opracowania procedury monitorowania wybranych parametrów zdrowotnych żołnierzy sił specjalnych przy użyciu technik obrazowych i poszukiwania nowych biomarkerów hormonalnych wykrywających we wczesnym stadium niekorzystne zmiany stanu zdrowia.

Kolejnym etapem pracy nad projektami naukowymi jest dopasowanie ich do wymagających potrzeb rynkowych. „Obecnie analizujemy wszystkie zakończone projekty i oceniamy ich potencjał pod kątem komercjalizacji. Następnym krokiem będzie

nawiązanie kontaktu z potencjalnymi inwestorami oraz wsparcie w zakresie poszukiwania odpowiednich źródeł finansowania. Wiele spośród tych projektów odpowiada na wyzwania współczesnego biznesu i z powodzeniem może być dalej rozwijana” – mówi Sławomir Chrobak, specjalista ds. rozwoju technologii PCI.

Program grantowy na prace B+R jednostek naukowych jest realizowany w ramach projektu pt. „Podkarpackie Centrum Innowacji” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej nr I „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka” z regionalnego programu operacyjnego województwa podkarpackiego na lata 2014–2020.

Prof. Ashley Dumas z wizytą na Uniwersytecie Rzeszowskim

Joanna Berdowska, Maciej Dębica

W dniach 16.11–19.12.2022 r. Uniwersytet Rzeszowski gościł panią prof. Ashley Dumas z University of West Alabama w USA. Odwiedziła ona nasz uniwersytet na zaproszenie dra Macieja Dębica, pracownika naukowego Instytutu Archeologii, w ramach stypendium Fulbright Specialist Program (<https://fulbright.edu.pl/specialist/>). Profesor Dumas jest antropologiem zatrudnionym w University of West Alabama, jak również pełni funkcję dyrektora stanowiska archeologicznego Fort Tombecbe. Tytuł magistra i doktora antropologii zdobyła na ww. uniwersytecie, gdzie rozwinęła swoje zainteresowania dotyczące globalnego znaczenia soli w starożytnym świecie. Prof. Dumas prowadzi obecnie badania nad skutkami wczesnej kolonizacji europejskiej w południowo-wschodniej części Ameryki Północnej.

W trakcie swojego pobytu w Rzeszowie profesor Dumas przeprowadziła serię wykładów w Instytucie Archeologii, a wśród nich wykład otwarty zatytułowany *Discovering Mabila*. Dotyczył on dokładnego miejsca lokalizacji bitwy w indiańskim mieście Mabila, która miała miejsce 18 listopada 1540 r. Stronami konfliktu był hiszpański konkwistador Hernando de Soto wraz ze swoimi żołnierzami oraz Indianie, którymi dowodził wódz Tuskalo-

osa. Profesor Dumas wzięła również udział w nagraniu filmu promującego dziedzictwo solowarskie Polski południowo-wschodniej, który jest przygotowywany przez Gminę Sanok w ramach projektu Unii Europejskiej.

W dniach 30 listopada, 7 grudnia i 14 grudnia 2022 r. prof. Ashley Dumas gościła w Szkole Doktorskiej UR. Przeprowadziła dla jej doktorantów wykłady otwarte pod zbiorczym tytułem *Lecture series in Public Archa-*

eology. W ramach tej serii doktoranci wysłuchali wykładów: *The Practice of Archaeology in the United States*, *Public Archaeology and Educational Outreach* oraz *How to Build a Culture of Public Archaeology*. Odbyły się one w ramach realizacji przedmiotu fakultatywnego interdyscyplinarnego.

Dzięki obecności profesor Dumas w Szkole Doktorskiej UR jej doktoranci mieli możliwość zapoznania się ze specyfiką pracy naukowej w Stanach Zjednoczonych, jak również przedyskutowania wielu kwestii szczegółowych związanych z dydaktyką uniwersytecką w tym kraju. Było to również okazją dla naszych doktorantów do wzbogacenia warsztatu dydaktyka szkoły wyższej.

fot. M. Święcicki

Ku pamięci zamordowanych. XV Obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu

Krzysztof Propola

Już po raz piętnasty mieszkańcy Podkarpacia uczcili pamięć swych żydowskich sąsiadów, którzy zostali zamordowani tylko i wyłącznie z powodu swojego pochodzenia. W tym roku Międzynarodowe Dni Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu (27 stycznia – 3 lutego 2023) zyskały szczególny wymiar ze względu na wojnę toczącą się za naszą wschodnią granicą. Była to bowiem okazja do jeszcze głośniejszego sprzeciwu rodzin ocalałych i pozostałych uczestników wobec wojny i przemocy.

Głównym organizatorem wydarzenia był, jak co roku, Zakład Historii i Kultury Żydów w Instytucie Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego we współpracy z rzeszowskim oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej. Oprócz nich, istotną rolę odegrały także inne podmioty – samorządy, szkoły, lokalne organizacje, a także pozostałe instytucje i osoby, którym, pomimo upływu lat, w dalszym ciągu zależy na tym, by tragedia II wojny światowej już się nie powtórzyła. Należy też wspomnieć, że swym patronatem uroczystości objęli m.in. JM Rektor UR, prof. dr hab. Sylwester Czopek, a także marszałek województwa podkarpackiego Władysław Ortyl.

Oczywiście w tym wszystkim nie mogło też zabraknąć bliskich ofiar

oraz ocalonych z Holocaustu. Podobnie jak w latach ubiegłych, stanowili oni niezwykle ważny element tych obchodów. To dzięki ich świadectwu my jako społeczeństwo byliśmy i jesteśmy w stanie stale przypominać sobie o tym, czym jest zło, a także jakie są skutki nienawiści oraz szowinizmu. Widać to zresztą po liczbie osób, które uczestniczyły w spotkaniach z nimi, słuchając, a niekiedy również zadając pytania. Co należy odnotować, osoby te przyjechały na Podkarpacie nie tylko z innych części Polski, ale też i z zagranicy, np. z Izraela, Stanów Zjednoczonych czy też Ukrainy.

Tradycyjnie centralna część obchodów odbyła się w Rzeszowie 27 stycznia. Rozpoczęły się one na tzw. nowym cmentarzu żydowskim przy al. Rejtana. Zgromadzonych w imieniu organizatorów przywitał dr hab. Waław Wierzbieniec, prof. UR, kierownik Zakładu Historii i Kultury Żydów. W swoim przemówieniu odniósł się on zarówno do historii rzeszowskich Żydów, jak i do wcześniejszych edycji wydarzenia. Po przemowach rozpoczęła się modlitwa, którą poprowadzili Rabin Yehoshua Ellis z Warszawy i ks. dr Paweł Batory. Dzień później w kościele farnym odbyło się kolejne spotkanie modlitewne w intencji ofiar. Połączono je z odczytywaniem nazwisk Polaków z Podkarpacia zamordowanych za pomoc niesioną Żydom oraz Żydów, którzy ponieśli śmierć wraz z nimi. Co istotne, nazwiska te przeczytał, po raz pierwszy, obecny prezydent miasta Rzeszowa Konrad Fijołek.

Równolegle uroczystości odbywały się także w innych podkarpackich miastach. W Jarosławiu doszło w tym czasie do symbolicznego zapalenia znicza pod ścianą rozstrzeliwań więźniów na terenie Opactwa Benedyktynskiego. Udział w nim wzięli przedstawiciele Uniwersytetu Rzeszowskiego, władz jarosławskich, a także uczniów klas ósmych miejscowej Szkoły Podstawowej nr 4 im. Stefana Żeromskiego. Młodzi ludzie odegrali zresztą istotną rolę

podczas obchodów w tym mieście. Oprócz Opactwa, zapalili też znicze pod murem rozstrzeliwań znajdującym się na terenie klasztoru Sióstr Benedyktynek. Element ten dopełnił niejako upamiętnienia zamordowanych na obszarze całego wzgórza benedyktynskiego. W innej części miasta, na jarosławskim cmentarzu żydowskim, znicze zapalili także uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 6 im. ks. Piotra Skargi.

W Przemyśle natomiast upamiętniano m.in. pomordowanych Żydów z przemyskiego getta. Obchody odbywały się pod pomnikiem przy ul. Kopernika. Wkrótce po tym, na miejscowym cmentarzu żydowskim, odbyła się modlitwa ekumeniczna, w trakcie której doszło również do symbolicznego zapalenia zniczy, a także położenia kamieni. Uczestnicy obchodów przemyskich mieli też okazję spotkać się w tamtejszym Archiwum Państwowym z Davidem Ringlerem z Izraela, który opowiedział zgromadzonym o losach swojej rodziny w okresie Holocaustu. Z kolei w Dynowie główna część uroczystości odbyła się 30 stycznia w tamtejszym Liceum Ogólnokształcącym. Ze zgromadzonymi tam uczniami spo-

tkali się m.in. dr hab. Waław Wierzbieniec, prof. UR, a także potomkowie ocalonych: Rachel Halpern, Tamar Halpern, Shmuel Halpern, David Ringler i Wiktoria Chonigsman. Co więcej, wśród gości była też potomkini dynowskich Żydów Nina Talbot z Nowego Jorku, która zaprezentowała książkę pt. *The Past is the Present* poświęconą jej rodzinie i stworzonym przez nią pracom artystycznym, które inspirowane były w dużej mierze Holocaustem. Uroczystości zakończyły się modlitwą na cmentarzu na Karolówce z udziałem Rabina Ellisa, a także Rabina Pinchasa Pompa z Dynowa. Należy wspomnieć, że wszyscy wymienieni goście uczcili też później, tj. 31 stycznia, pamięć pomordowanych z terenów obecnej gminy Wiśniowa, gdzie również spotkali się z jej mieszkańcami i uczniami.

W obchodach wzięli też udział przedstawiciele innych miejscowości. Choć nie zostały one wszystkie wymienione, to jednak również dzięki ich mieszkańcom jesteśmy w stanie przypominać każdego roku o pomordowanych oraz tragedii i smutku, jakie pociągają za sobą wojny.

Noworoczne spotkanie emerytów i rencistów Uniwersytetu Rzeszowskiego

Małgorzata Słowińska- Czureczak

28 stycznia br. odbyło się organizowane przez Uczelnianą Komisję Socjalną noworoczne spotkanie emerytów i rencistów Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wydarzenie reaktywowane po dwuletniej przerwie spowodowanej sytuacją pandemiczną zgromadziło liczną grupę byłych pracowników oraz władze Uczelni.

Rektor **prof. dr hab. Sylwester Czopek** swoją obecnością i skierowanymi do zebranych słowami potwierdził, że te coroczne spotkania z ludźmi, którzy jeszcze niedawno byli naszymi kolegami z pracy, są wyrazem ciągle trwających związków z uczelnią.

Spotkanie w salach Hotelu Prezydenckiego poprzedziła msza św. w kościele akademickim pod wezwaniem św. Jadwigi Królowej w intencji rencistów i emerytowanych pracowników UR. Oprawę artystyczną i wsparcie wokalne przy wspólnym kolędowaniu zapewnił **Zespół Pieśni i Tańca „Resovia Saltans”**.

Dziękujemy pani **Eli Wójcikiewicz** za obrazy z tego spotkania.

fol. E. Wójcikiewicz

Habilitacja w Instytucie Muzyki UR

9 listopada 2022 r. **Anna Marek-Kamińska** otrzymała stopień doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuk muzycznych na Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy. Podstawą było osiągnięcie artystyczne: *Johann Melchior Dreyer „Missae breves ac rurales op. 11” Missa III in G, Missa IV in g*. W roku 2013 otrzymała stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej dyrygentura w Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, a tytuł rozprawy doktorskiej brzmiał: *Relacja słowo – dźwięk w sekwencji Veni Sancte Spiritus. Analiza wybranych utworów wokalnych i wokalo-instrumentalnych*.

Swoją drogę zawodową dr hab. Anna Marek-Kamińska, prof. UR rozpoczęła jako absolwentka edukacji artystycznej w zakresie sztuki muzycznej na Uniwersytecie Rzeszowskim, z którym związała swoje życie zawodowe jako pracownik naukowo-dydaktyczny. Prowadzi zajęcia z dyrygentury, emisji głosu i zespoły wokalne z metodyką, a także zajęcia wokalne na Uniwersytecie Trzeciego Wieku, opiekę nad praktykami artystycznymi i koncertuje z Akademicką Orkiestrą Instytutu Muzyki UR. Współpracuje z wieloma uczelniami w Polsce i poza granicami kraju: m.in. w Wiedniu, w Preszowie itp. Jest recenzentką prac magisterskich i licencjackich i członkiem wielu komisji na Uniwersytecie Rzeszowskim. Bierze czynny udział w pracach Insty-

tutu Muzyki UR oraz udziela się jako współorganizator projektów ogólnouczelnianych.

Studenci klasy dyrygenckiej dr hab. Anny Marek-Kamińskiej, prof. UR biorą udział w konkursach dyrygenckich, odnosząc sukcesy na arenie międzynarodowej i krajowej. Spośród nich warto wymienić:

- II miejsce dla studentki Marceliny Gałuszki na Międzynarodowym Konkursie Młodych Dyrygentów – Katedra Muzyki na Uniwersytecie w Zilinie – Słowacja;
- nagroda specjalna prof. J. Glenca dla studentki Magdaleny Bukały na Uniwersyteckim Forum Dyrygentów: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie;
- udział studentki Magdaleny Bukały w Konfrontacji Młodych Chórmistrzów – Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach;
- kwalifikacja studentki Pauliny Drozd do rundy finałowej w V Międzynarodowym Konkursie Dyrygentury Chóralnej organizowanym przez Akademię Sztuki w Bańskiej Bystrzycy na Słowacji.

Jest opiekunem **Studenckiego Koła Artystyczno-Naukowego Dyrygentury Chóralnej Instytutu Muzyki UR**. Działalność Koła trwa od 2017 r. i jest bardzo prężna. Studenci biorą udział w koncertach pozaucelnianych, jak i sami zajmują się organizacją koncertową. Uczą się bardzo szybko i wiele czerpią z doświadczenia opiekuna, często także podpowiadają nowe roz-

wiązania. W ramach wspólnej pracy powstała monografia **Chóry Rzeszowa** pod redakcją pani dr hab. Anny Marek-Kamińskiej, w której swój udział mają także studenci Koła.

Działalność artystyczna stanowi podstawę pracy zawodowej. Jest muzykiem, który często koncertuje zarówno w kraju, jak i zagranicą. Jako dyrygent jest laureatem wielu nagród. Obecnie prowadzi **zespół wokalny Unanime**, którego jest założycielem i dyrygentem. Często reprezentuje miasto Rzeszów i Uniwersytet Rzeszowski. Zespół realizuje się przede wszystkim we współczesnej muzyce polskich i zagranicznych kompozytorów. W zbiorach znajdują się kompozycje krótkie, miniatury muzyczne, jak i większe dzieła, jak np. msze. W trakcie dziesięcioletniej pracy Unanime zdobył wysokie nagrody na arenie międzynarodowej. Z zespołem nagrała wiele płyt i koncertowała w Europie: m.in. w Szwajcarii, Niemczech, Austrii, na Węgrzech, na Słowacji i w Anglii.

W roku 2016 objęła funkcję dyrygenta **Chóru Bazyliki Matki Bożej Rzeszowskiej**. Swoje doświadczenie wykorzystwała w budowaniu zespołu. Pod kierownictwem dr hab. Anny Marek-Kamińskiej zespół został dostrzeżony na XXII Festiwalu Muzyki Religijnej „Cantate Deo” w Rzeszowie, gdzie otrzymał III miejsce. Ma na

swoim koncie liczne koncerty w Polsce i zagranicą, m.in. we Lwowie.

Działalność organizacyjna stanowi bardzo ważny aspekt aktywności zawodowej. Uważa, że jest ona podporą pracy dyrygenta. Jako inicjator wielu koncertów w Rzeszowie i na Podkarpaciu dba przede wszystkim o integrację środowiska chóralnego podczas występów zarówno zespołów chóralnych, jak i orkiestrowych.

Działając jako prezes w **Polskim Związku Chórów i Orkiestr, Oddział w Rzeszowie**, często kontaktuje się z chórami i orkiestrami, tworzy różne wspólne przedsięwzięcia lub wspiera te, które mają swoją cykliczność. Do zadań związku należy organizacja Festiwalu Resovia sings, podkarpackich koncertów adwentowych, licznych warsztatów i kursów dla zespołów i dyrygentów. Przez kilka lat była członkiem, a następnie wiceprezesem Rzeszowskiego Towarzystwa Muzycznego w Rzeszowie.

Główną aktywnością organizatorską dr hab. Anny Marek-Kamińskiej jest **Międzynarodowy Festiwal Kołęd i Pastoralek w Rzeszowie**, którego jest pomysłodawcą i dyrektorem. Skierowany jest on zarówno do chórów, jak i orkiestr. W roku 2023 Festiwal miał już swą dziesiątą edycję i cieszy się niezmiennie bardzo dużym zainteresowaniem i prestiżem. To wielkie święto muzyki chóralnej i orkiestrowej, które

wybrzmiewa jako wydarzenie o dużym znaczeniu w środowisku ogólnopolskim i międzynarodowym, a przede wszystkim miasta Rzeszowa.

Działalność nagraniowa Anny Marek-Kamińskiej obejmuje zarówno płyty CD, jak i publikacje na różnych platformach internetowych. W swoich nagraniach płytowych przeważają prawykonania wnoszące nowość do nagrań muzyki chóralnej. Do najważniejszych zaliczają się:

- płyta *Johann Melchior Dreyer „Missae breves ac rurales op. 11”* – 2021 r. *Missa III in G, Missa IV in g.*
- płyta Instytutu Muzyki UR – płyta pracowników Instytutu Muzyki UR
- *Baczyński Unanime/Lasota* – Wydawnictwo: Requiem Records, Warszawa
- *Spaces of the imagination*
- *Polska 100*
- *Cherubin*
- *Pomódlmy się w noc betlejemską.*

Nagrania audiowizualne to podstawowe narzędzie pracy we współczesnych czasach. Wraz z różnymi zespołami udało się opublikować liczne nagrania na platformach streamingowych.

Współpraca z mediami, nie tylko Rzeszowa, zaowocowała wspólnymi projektami, a nagrania ukazały się nawet w produkcjach filmowych.

„Mega”, „turbo”, „giga”

Kazimierz Ożóg

Przełomowy rok 1989 przyniósł Polsce wolność. Po 45 latach komunistycznego zniewolenia Polska stała się wolna, a naród polski odzyskał suwerenność. Także język stał się wolny. Trzeba jednak postawić pytanie, czy tę wolność języka dobrze wykorzystujemy do jego umocnienia i wzrostu? Odpowiedź jest często negatywna. Odzyskanie przez Polskę wolności spowodowało, że polszczyzna gwałtownie się zmienia nie tylko pod wpływem przeobrażeń w ojczyźnie, ale także z powodu oddziaływania zachodnich tendencji kulturowych. Wiele zmian to swoiste uderzenie w polszczyznę. Przykładem jest wielka wulgaryzacja czy dążenie do hiperbolizacji różnych wypowiedzi, kiedy wszystko musi być takie teatralne, nieautentyczne, „na maksa”. Od co najmniej dwudziestu lat obserwujemy zarówno w polskiej kulturze masowej, jak i w języku polskim skłonność do wyrażania bardzo intensywnych treści. Namnożyło się zapożyczonych wyrazów typu „mega”, „super”, „ekstra”, „ekstremalny”, „topowy”, „totalny”, „totalnie”, „hiper”, „luks”, „giga”, „kosmos”, „absolutny”, „absolutnie”. Wyrazy te istniały, owszem, w dawnej polszczyźnie, ale były używane stosunkowo rzadko, głównie w odmianach specjalistycznych języka. Obecnie mamy modę na te intensyfikujące słowa, a ich nadmierne używanie stało się

manierą nie tylko w tekstach marketingowych, w których reklamowany towar bądź usługę trzeba maksymalnie zachwalić, czy w audycjach medialnych, nastawionych na wywołanie „ekstremalnych” emocji, aby przekaz był zauważony, ale także w oficjalnych wypowiedziach polityków czy polszczyźnie potocznej Polaków, zwłaszcza młodego pokolenia. Podam kilka przykładów z moich badań: „grała tam giga kapela”, „był to mega super poster”, „kupiłem ekstra trójwymiarowy komiks”, „mega wypasiony film”, „jestem mega, mega zmęczony”, „przyjedzie grać totalnie ekstrawagancki zespół”, „poczuj świeży hiper smak”, „oferujemy ekstremalnie niezawodny komputer”, „są tam mega turbo atrakcje”, „na wczasach w Austrii jest mega czysto i niedrogo”, „na koncercie był totalny luz”, „musimy mieć absolutną gwarancję”. Tego rodzaju przesadne określenia stają się często nieznośną manierą i prowadzą do piętrzenia kolejnych intensyfikujących określeń, bo poprzednie się banalizują i semantycznie wycierają, np. dzisiaj „hit” już niewiele znaczy, a przecież był to „najlepszy element z jakiegoś zbioru”, dlatego mnożymy określenia typu: „mega hit”, „absolutny mega hit”, a medialna czy sportowa „gwiazda” to bardzo mało, trzeba więc wzmocnić jej „wielkość” przez określenia typu „mega gwiazda”, „giga gwiazda”, „absolutna

mega gwiazda”, „kosmiczna gwiazda”, „galaktyczna gwiazda”. Zwróćmy uwagę na wyrazy „absolutny”, „absolutnie”. W dawnej polszczyźnie odnosiły się one do Absolutu, dzisiaj ich znaczenie służy tylko do intensyfikacji treści. Nastąpiła tu wielka zmiana znaczeniowa.

Tego typu zachowania językowe mają swoje przyczyny w trzech prądach kulturowych modnie nazywanych dziś „narracjami”, które oddziałują na język polski i gwałtownie go zmieniają, powodując, że w naszym ojczystym języku mamy coraz mniej pierwiastków polskich, które zamieniamy na elementy obce. Te prądy to konsumpcjonizm, medialność i amerykańizacja życia. Zaczynamy używać modnych określeń proponowanych przez te tendencje kulturowe. To ciekawe, ale coraz częściej widzimy świat tak, jak nam narzucają obce wzory. Swoiście zarzucamy polskość. I na koniec uwaga praktyczna: bądźmy sobą, bądźmy oryginalni w ... nieuleganiu modzie na te wyrażenia, zachowajmy suwerenność językową i do ekspresji intensywności stanów rzeczy czy naszych uczuć używajmy starych, pięknych, celnych określeń polskich typu „mnóstwo”, „bardzo”, „wiele”, „mocno”, „cudownie”, „kapitałnie”, „ogromnie”, „silnie”.

Dni prawdziwej miłości

Maciej Ulita

Z szacunkiem dla wieszczki zacznę tak: „Miłości dodaj mi skrzydła niech nad martwym wzlecę światem w rajską dziedzinę ułudy”. 😊 Miłość to piękne i wzniosłe uczucie, niezależnie od tego, czy jest procesem chemicznym, psychicznym, czy jakimkolwiek innym. Te wszystkie drżenia, wzdechy, rumieńce i zaloty są takie... uroocze, albo, jak kto woli, słaśasne... tylko ta dziedzina ułudy nieco niepokoi.

Dostałem zadanie napisania tekstu dla kobiet, ale się boję (kobiet też), bo nie wiem, czy w dobie poprawności politycznej Panie nadal można wielbić? Zanim o tym, muszę jasno i wyraźnie podkreślić – jestem wielkim fanem i orędownikiem najszerzej pojmowanej równości! Jeśli jakiś

fragment tekstu wzbudzi czyjąś wątpliwość – patrz punkt pierwszy.

Siłą rzeczy piszę te słowa z męskiego punktu widzenia, bo – mimo długoletnich starań – rozbudzenie mojego kobiecego pierwiastka powiodło się w stopniu umiarkowanym. Mam na tym polu pewne sukcesy, ale nie zmienia to faktu, że wielbię kobiety za ich całość.

Jak wiele innych świąt w naszym kraju, zarówno Walentynki, jak i Dzień Kobiet stały się dniami popisów okazjonalnych. Zmuszają do nadmiernej aktywności na polu uczuciowym i często finansowym, bo tak wypada... Pomijam dla ułatwienia (oraz ze względu na perspektywę) fakt, że Walentynki, w odróżnieniu od Dnia Kobiet, są świętem dwukierunkowym. Codziennosc wypełniona

pomrukami, powarkiwaniem i mniej lub bardziej artykułowanymi pretensjami płynącymi z prozaicznych zmagających życiowych zostaje nagle okraszona bukietem z okazji, często kupionym w owczym pędzie.

W tym kontekście ułuda nabiera wielu znaczeń. Jednorazowość nie ma nic wspólnego z miłością. Tej prawdziwej musi towarzyszyć powtarzalność. Najlepiej, kiedy podążają za nią: bezcelowość, bezinteresowność i ewolucja. To często trudne do zrozumienia, ale kocha się bo tak, a nie za coś, nie dla czegoś i nie po coś. Miłość w tym sensie jest uczuciem czystym. Dlatego właśnie w swojej prawdziwej formie jest tak trudna, bo ludzie słabo radzą sobie w czystym świecie albo – w świecie czystych pojęć.

Ja wiem, że to banał, że kwiaty można kupować bez okazji, że czasem można zrobić coś ot tak – ale ten truizm ma o wiele większe znaczenie. Kiedy o tym myślę, widzę moje dzieci, które mając kilka lat, bażgoliły coś, co roboczo nazywało się laurką i dawały mamie. Taki bohomazek, w który mały człowiek włożył całą swoją uwagę, miłość, umiejętności i czas, ma *Wartość* większą niż złoty pierścionek czy inne świecidełko. Panowie – my też tak możemy – z pożytkiem dla pożytku i korzyścią dla portfela. Drobiazgi składają się na obraz świata prawdziwego. Moim zda-

niem Dzień Kobiet (podobnie jak Dzień Mężczyzn – bo równość) jest codziennie. Nie tylko dla naszych osobistych Pań/Panów, ale tak generalnie.

Rozumiem, że jakaś Pani się obrazi, kiedy otworzę jej drzwi, ale nie rozumiem, dlaczego nie akceptuje ona faktu, że nie miałem nic złego na myśli. Rozumiem, że mogę dostać w pysk, jeśli powiem przypadkowej kobiecie na ulicy, że pięknie wygląda, choć wydaje mi się, że to nic złego powiedzieć prawdę. Takich przykładów można podać więcej, ale i tak prowadzą one do jednego wniosku – szanujmy się! Nie mogę wiedzieć, że ktoś, kogo nie znam, czegoś sobie nie życzy... Jeśli będę o tym wiedział, będę to szanował.

Nieco mieszają mi się dwa wątki, ale w obliczu tak trudnego zagadnienia to chyba nieuniknione – szczególnie w krótkim tekście. Mam jednak nadzieję, że da się zrozumieć, o co chodzi.

Wracając jednak do nieokazjonalnych manifestacji uczucia. Śmiecie wyniesione bez pryuki, półka przykręcona bez „zaraz”, względnie „jutro”, dzieci zabrane gdzieś, żeby Pani mogła sobie spokojnie posiedzieć itp., itd. Ale i w drugą stronę – krótkie – „jesteś taki zaradny, napij się spokojnie, poglądaj film i tym podobne małości to prawdziwa miłość, której sobie i Państwu życzyć codziennie i bez okazji.

Na Walentynki

Agnieszka Iskra-Paczkowska

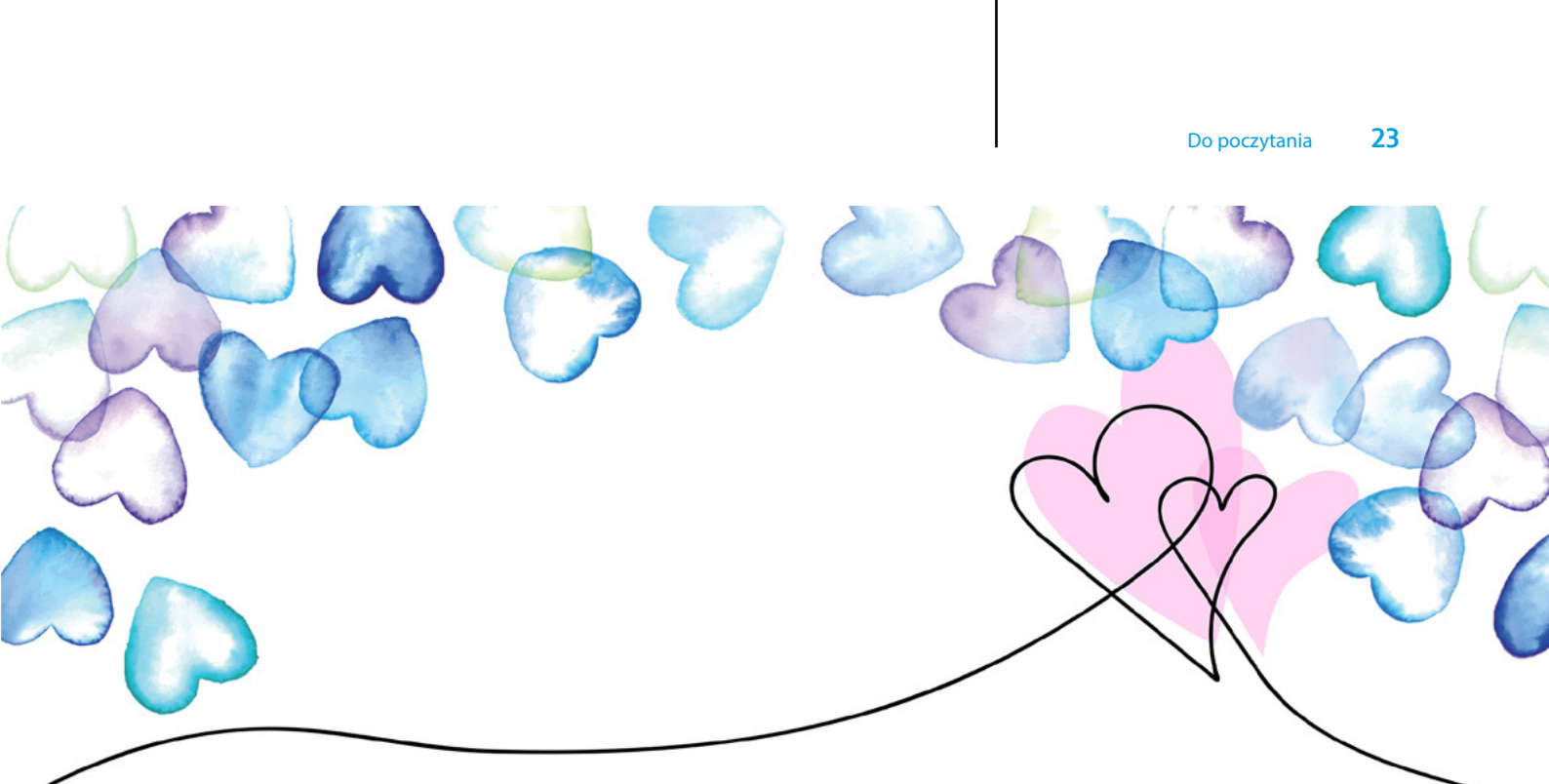
Obchodzone 14 lutego „Walentynki” w Polsce stały się popularne w ostatniej dekadzie XX wieku, choć w Europie ich tradycja jest znacznie starsza – być może sięgająca czasów średniowiecza, być może nieco późniejsza. Ich współczesna popularność jest konsekwencją globalnej ekspansji amerykańskiej kultury popularnej i zabiegów marketingowych producentów rozmaitych drobiazgów kojarzonych z tym dniem. Dla części z nas „Walentynki” są emanacją tego wszystkiego, co w dzisiejszej kulturze najgorsze, dla pozostałych miłym dniem, na który się czeka. Zależnie od nastawienia: „Walentynki” to komercjalizacja uczuć, sentymentalna, czasem kiczowata ich infantylicyzacja lub „Walentynki” to czas na okazanie przyjaźni i miłości – tej jeszcze nie zadeklarowanej i tej z długim stażem.

Miłość, z jednej strony, jest najbardziej prywatną i intymną częścią naszego życia, z drugiej zaś silnie podlegającą normom i wzorom kulturowym. Potoczne przekonanie, że w uczuciach jesteśmy w pełni autonomiczni potwierdza fakt, że to owe wzory kształtują wyobrażenia tego, czym jest miłość, w jakich zwyczajach i formach ma się przejawiać. Dostarczają nam narzędzi do nazwania tego, co czujemy.

Pośród mitów związanych z miłością najżywotniejsze są te, które opowiadają o pierwotnej (w sensie: „rajskiej”) pełni, jakiej doświadczać miał człowiek, kiedy jego natura łączyła jeszcze w sobie pierwiastek żeński i męski, i o tęsknocie za ową pełnią, gdy został jej pozbawiony. Stąd też przez całe życie ma poszukiwać owej „drugiej połowy” – tego jedyne go na całym świecie człowieka, który dopełni jego egzystencję. Wiąże się z tym popularne przekonanie, że prawdziwej miłości możemy doświadczyć tylko raz w życiu. Miłość to także wielki temat sztuki, która organizowała i organizuje całe związane z nią imaginarium.

Gernot Böhme w pracy *Antropologia filozoficzna. Ujęcie pragmatyczne* wyróżnił cztery „modele” miłości ukształtowane w kulturze Zachodu: greckiego Erosa, Platońską miłość piękna, chrześcijańską agapę i średniowieczną miłość dworską, rycerską. Charakterystyczne dla nich wzory relacji, oczyszczone już z kontekstu historycznego, można odnaleźć we współczesnych związkach uczuciowych. Grecki Eros to układ asymetryczny – jedna osoba kocha, druga pozwala się kochać. Platońska koncepcja wiąże miłość z pięknem, gdyż tylko ono jest jej godne. Uczucie kieruje się zawsze ku temu, co doskona-

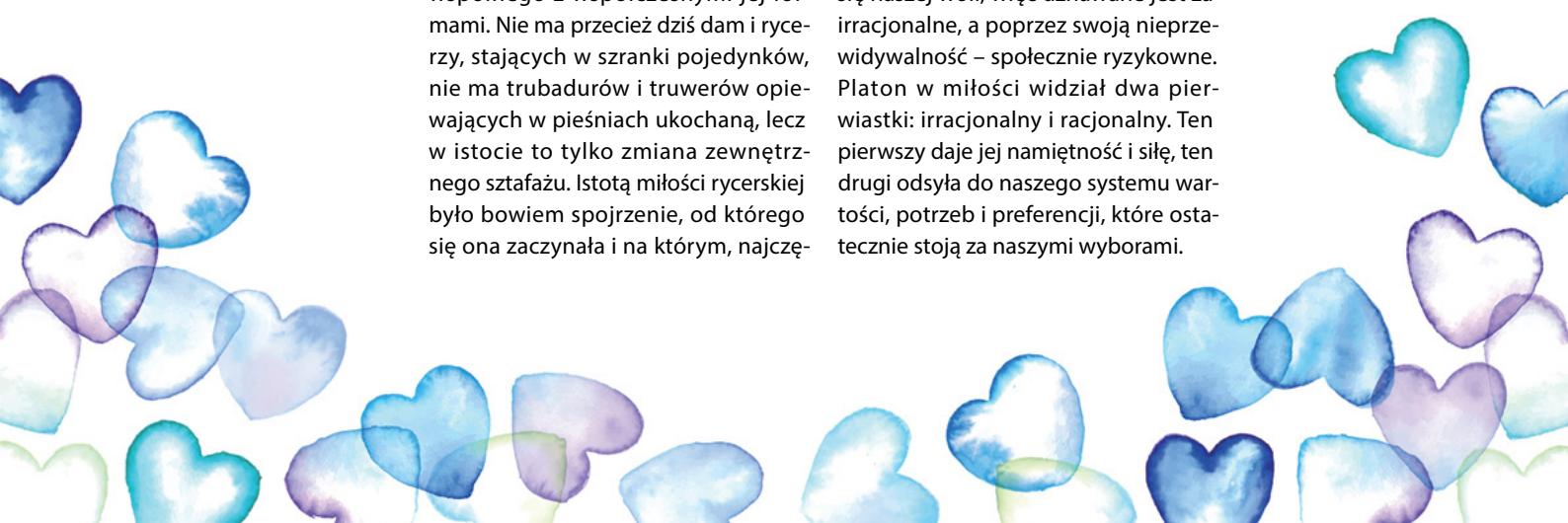

sze, doskonaląc jednocześnie tego, który kocha. Rozwój to umiejętność dostrzeżenia piękna wewnętrznego. Nie jest to jednak miłość obejmująca całą osobę, z wszystkimi jej zaletami i wadami – kocha się tylko to, co w niej piękne. W tym sensie nieszczęściem nie jest miłość nieodwzajemniona, lecz uczucie ulokowane w niegodnym tego obiekcie. Chrześcijańska agape wprowadza zasadniczo nowe ujęcie miłości. Wzorem dla niej jest uczucie, jakim Bóg Nowego Testamentu obdarza człowieka. Agape to oddanie, które nie oczekuje niczego w zamian. W tym znaczeniu także jest modelem asymetrycznym. Motywem uczucia nie są jakieś szczególne cechy osoby, ku której się ono kieruje, lecz ona sama. Wymaga i współodczuwania z nią, i działania na rzecz jej dobra. Ukształtowany w średniowieczu model miłości dworskiej wydaje się mieć najmniej wspólnego z współczesnymi jej formami. Nie ma przecież dziś dam i rycerzy, stojących w szranki pojedynków, nie ma trubadurów i truverów opiekujących w pieśniach ukochaną, lecz w istocie to tylko zmiana zewnętrznego sztafażu. Istotą miłości rycerskiej było bowiem spojrzenie, od którego się ona zaczęła i na którym, najczę-

ściej, kończyła. Była to więc miłość niewypowiedziana, bez szans na realny związek, miłość z oddali – idealna i idealizująca. Archetypicznym wzorcem takiej relacji jest uczucie Tristana i Izoldy. Spełnieniem w takiej miłości było odwzajemnione spojrzenie, „przejrzenie się” w oczach ukochanej czy ukochanego dające swoiste poznanie, świadomość tego, kim się jest.

Tym, co najsilniej łączy różne przejawy miłości, jest jej przygodność. To jeden z paradoksów z nią związanych – uznawana jest za niezbywalny element pełnej życiowej samorealizacji, a nie da się jej w planie życia zadekretować. Współczesna kultura promuje postawy pragmatyczne – racjonalnie wyznaczone cele i adekwatnie dobrane środki ich realizacji. Zakochania czy zwykłego uczucia sympatii jednak nie da się zaplanować. Nie poddaje się naszej woli, więc uznawane jest za irracjonalne, a poprzez swoją nieprzewidywalność – społecznie ryzykowne. Platon w miłości widział dwa pierwiastki: irracjonalny i racjonalny. Ten pierwszy daje jej namiętność i siłę, ten drugi odsyła do naszego systemu wartości, potrzeb i preferencji, które ostatecznie stoją za naszymi wyborami.

Idea praw człowieka jako pomnik myśli

Izabela Pasternak

W kulturze zachodniej dużą rolę odgrywają pomniki jako symbole czegoś ważnego: ważnej bitwy, wielkiego wydarzenia, wybitnej postaci itd. Pomnik kojarzy się przede wszystkim z czymś wzniosłym, monumentalnym, przede wszystkim zaś jednak kojarzy się z czymś materialnym, stworzonym czy wybudowanym przez człowieka.

Etymologicznie „pomnik” wywodzi się od staropolskiego słowa „pamiętać”, a więc pomniki w zamierzeniu służą do podtrzymywania pamięci zbiorowej o czymś ważnym. Statua Wolności, symbol Nowego Jorku, ale też całych Stanów Zjednoczonych, ma przypominać o przymierzu narodu amerykańskiego z narodem francuskim w czasie walki tego pierwszego o niepodległość, o wolność właśnie. Tego typu pomniki to rzeczy, byty materialne, ale ich istoty nie da się sprowadzić do materii, bo daleko poza nią wykraczają, wskazują i oznaczają coś, co materią nie jest: ideę, postawę, cel itp. Pomnikami są też obiekty przyrodnicze (pomnik przyrody to przecież wytwór natury, nie zaś człowieka) o szczególnym znaczeniu przyrodniczym, kulturowym czy historycznym.

Pomnikiem mogą też być jednak nie tylko twory lub wytwory materialne, ale też materialno-duchowe, na przykład

instytucje (uniwersytet jest taką materialno-duchową instytucją), dokumenty (np. dekalog jako podstawa moralności i wartości europejskich czy przysięga Hipokratesa, która choć także sformułowana została przed wiekami i w ciągu nich modyfikowana, to wciąż stanowi rdzeń etosu zawodu lekarza) lub *stricte* duchowe. Pomnikami o charakterze duchowym mogą być ważne, nośne, ponadczasowe idee, wartości, np. idea wolności, idea solidarności czy idea praw człowieka. Ta ostatnia właśnie była myślą przewodnią odczytu, który wygłosił profesor Aleksander Bobko w ramach cyklicznych spotkań Polskiego Towarzystwa Filozoficznego – Oddział Rzeszów.

Idea praw człowieka jest bezsprzecznie produktem czy emanacją kultury zachodniej, ale stanowi też pewien kierunek rozwoju w postępie duchowym ludzkości, nakreśla ramy możliwych wartości, które mają ambicję uświatowienia się, czyli stania się wartościami ważnymi i powszechnie obowiązującymi w perspektywie światowej. Łamanie prawa człowieka (nieważne, czy robi to osoba, instytucja, czy państwo) traktowane jest jak największy zarzut, policzek wymierzony w całą ludzkość, przekroczenie czegoś, czego przekraczać i łamać dziś nie wolno.

Idea praw człowieka historycznie wywodzi się z europejskich idei oświeceniowych (wtedy powstała), ale – w rozumieniu prelegenta, i to była jedna z tez zaprezentowanego odczytu – ma swoje głębsze źródło, a mianowicie zakorzeniona jest w myśli chrześcijańskiej wraz z jej mocnym przekonaniem, że człowiek jest niepodważalną wartością; jest istotą, której należy się szacunek i odpowiednie traktowanie wyłącznie z tytułu bycia istotą ludzką. W tradycji chrześcijańskiej Bóg stworzył nie tylko stworzył świat, ale też jest zainteresowany tym, aby każdy człowiek bez wyjątku nawiązał z nim osobową, podmiotową relację. To właśnie nadaje człowiekowi jego szczególny status, nadaje mu godność. Godność jest taką kategorią, jak argumentował profesor, którą można zestawić z kategorią praw człowieka, z tą różnicą, że godność wskazuje na powołanie człowieka, jego związek z Bogiem i ostateczny cel (zbawienie), natomiast współczesne myślenie o człowieku, zapoczątkowane w oświeceniu, to myślenie w kategoriach wolności. Człowieka definiuje się poprzez wolność już co najmniej od czasów Kartezjusza, ale szczególne podkreślenie tej kategorii nastąpiło współcześnie wraz z nowocześniejszą koncepcją praw człowieka. Przy czym – jak argumentował prelegent –

filozoficzne podejście do tego tematu mocno akcentuje związek wolności i prawa moralnego. Najdobitniej wyraził to Kant w słynnej formule: „wolność i bezwarunkowe prawo moralne wskazują wzajemnie na siebie”, co interpretować należy tak, że mając świadomość prawa moralnego nie możemy postąpić inaczej, niż tylko w zgodzie z tymże prawem – i na tym właśnie polega ludzka wolność, że jedyną determinantą naszego wolnego postępowania jest podleganie prawu moralnemu (nie zaś uleganie pragnieniom o charakterze empirycznym).

Teżą zatem wystąpienia prof. A. Bobko było podkreślenie, że idea praw człowieka, której szczytowym momentem i kulminacją rozwoju było ogłoszenie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka na forum ONZ (10.12.1948), jest syntezą dwóch strumieni myśli: myśli oświeceniowej i myśli chrześcijańskiej. Tym, co łączy obie te tradycje, jest podkreślanie wolności i równości wszystkich ludzi wobec siebie, podkreślanie ich równości nie tylko na poziomie etycznym, ale także wobec prawa. Było to ważne zwłaszcza w dobie niewolnictwa, ale też w czasach kastowej (stanowej) struktury społeczeństwa, natomiast w późniejszym czasie promowanie wartości, jaką jest wolność, przełożyło się na walkę z systemami totalitarnymi XX wieku: faszyzmem i komunizmem. Okazało się zatem, że idea praw człowieka okazała się tą, na której można zbudować przyszły ład międzynarodowy. Od czasu prawnego sformułowania i obowiązywalności praw człowieka niczego lepszego nie wymyślono.

Powracając jednak do myśli Kanta... Zatem związek wolności i prawa moralnego jest związkiem nierozdzielalnym. Przekładając język filozofii na język, jakim posługujemy się, gdy mówimy o prawach człowieka: prawa i obo-

wiązki powinny być związkiem nierozdzielalnym, a jednak – o czym filozofowie już dawno wiedzą – to, co być „powinno”, nie zawsze przekłada się na to, co „jest”. Współcześnie właśnie większą wagę przykładają do praw i uprawnień niż do obowiązków i powinności, o czym świadczy już samo to, że sformułowane i skodyfikowane są „prawa człowieka”, nie zaś „obowiązki człowieka”. Prelegent podkreśla, że od czasów Deklaracji następowało i wciąż następuje rozszerzanie się palety praw, np. o prawa ekonomiczne, co budzi zrozumiałe wątpliwości co do nadmiernego rozrastania się praw w stosunku do obowiązków. Ponadto kategoria „praw człowieka” może służyć jako wytrych do forsowania poglądów i działań, które z pierwotną ideą praw człowieka (jej historią i źródłami) niewiele mają wspólnego i służą bardziej jako broń w walce politycznej niż ochronie pierwotnych wartości, jakimi są wolność i równość. Zjawisko to sphyca monumentalność, a do tego pokazuje, jak daleko odeszliśmy, jako ludzkość, a właściwie jako przedstawiciele kultury europejskiej, od pierwotnego znaczenia idei praw człowieka. Wystąpienie wzbudziło burzliwą dyskusję, zresztą jak zawsze podczas spotkań filozoficznych. Teza prelegenta o chrześcijańskich korzeniach idei praw człowieka została wsparta głosem jednego z uczestników spotkania, który potwierdził, że w starożytności pojęcie człowieczeństwa obejmowało wszystkich ludzi tylko w myśli chrześcijańskiej, natomiast w myśli pogańskiej (także filozoficznej) człowieczeństwo było równoznaczne z rozumnością, a więc nie obejmowało wszystkich ludzi. Dodał także, że mimo niezaprzecznego wkładu chrześcijaństwa we włączenie do wspólnoty ludzi, którym przysługują godność i szacunek, faktycznie wszystkich ludzi, idea ta w dalszym biegu dziejów została zapo-

znana. Pytań i refleksji wokół kategorii praw człowieka było znacznie więcej, nie sposób ich tu wszystkich wymienić i omówić. Podkreślano np. brak racjonalnej dyskusji we współczesnych debatach publicznych; nadmierne eksponowanie kwestii związanych z seksualnością człowieka w kontekście przysługujących mu praw; problem statusu rodziny wobec współczesnych zmian obyczajowych; instrumentalne wykorzystywanie kategorii praw człowieka do rozwiązywania bieżących problemów społecznych (ważnych, aczkolwiek bieżących). Padły także ważne pytania: co dzisiaj jest/może być źródłem praw człowieka wobec powszechnie panującego przekonania, że inne monumenty myśli, takie jak: wiara w stałość natury, wolność i rozumność, zostały zdekonstruowane, a wobec tego prawom człowieka pozostaje status umowy, którą w łatwy sposób można zastąpić inną umową? Jak w ogóle uzasadnić (w sposób teoretyczny, filozoficzny) istnienie praw człowieka? Czy są one czymś więcej niż znakiem naszych czasów? Wszystkie te wyartykułowane pytania i pojawiające się w trakcie debaty problemy sytuują się w samym środku publicznych debat o prawach człowieka. Rozstrzygnięcie ich będzie stanowiło o kierunku, w jakim podąży w przyszłości nasza cywilizacja, są to zatem pytania fundamentalne.

Dla porządku dodam, że wystąpienie prof. Aleksandra Bobko odbyło się 21 kwietnia 2022 r. (w budynku Uniwersytetu Rzeszowskiego) w ramach cyklicznych spotkań Polskiego Towarzystwa Filozoficznego – Oddział Rzeszów. Wzięli w nim udział członkowie PTF, ale także studenci oraz inne osoby zainteresowane tematem. Warto nadmienić, że część uczestników wzięła udział w spotkaniu za pośrednictwem internetu.

Nie tylko Chotyńiec – osada scytyjskiego kręgu kulturowego w Hruszowicach, pow. przemyski

Marcin Burghardt

Jednym z najważniejszych odkryć archeologicznych ostatnich lat, dokonanych na ziemiach polskich, są badania wykopaliskowe na grodzisku w Chotyńcu w powiecie jarosławskim. Uzyskane w trakcie prowadzonych od 2016 r. badań zabytki pozwoliły na sprecyzowanie ich przynależności kulturowej i przypisanie grodziska do środowiska leśnostepowego wariantu scytyjskiego kręgu kulturowego. Społeczności te wiążą się ze starożytnym ludem koczowniczych Scytów zamieszkujących między schyłkiem VIII a IV-III w. p.n.e. tereny współczesnej Ukrainy. Pod ich wpływem na znacznych obszarach Europy Wschodniej doszło do wykształcenia się specyficznego środowiska kulturowego nazywanego ogólnie światem scytyjskim. Jednym z jego elementów były społeczności zamieszkujące tereny lasostepu, czyli strefy mieszanych formacji trawiastych i liściastych. Odkrycia poczynione w Chotyńcu pozwoliły na wyróżnienie w tej części Polski południowo-wschodniej nowego zjawiska kulturowego określonego mianem aglomeracji chotyńieckiej, będącej najdalej na północny-zachód wysuniętą enklawą świata scytyjskiego.

Grodzisko w Chotyńcu to nie jedyne stanowisko na terenie Polski południowo-wschodniej, z którego pochodzą materiały związane z kręgiem scytyjskim. Analogiczne źródła odkryto na szeregu osad otwartych zlokalizowanych w pobliżu grodziska. Dwie z nich znajdowały się w zasięgu stanowiska nr 2 w Hruszowicach, powiat przemyski, położonym około 250 m na południe od grodziska w Chotyńcu. Pochodzące z niego zabytki archeologiczne stały się przedmiotem szczegółowych badań, których efektem jest powstanie monografii pt. *Osada społeczności scytyjskiego kręgu kulturowego w Hruszowicach, stan. 2, jako element tzw. aglomeracji chotyńieckiej*, która została wydana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. Publikacja ta stanowi podsumowanie projektu pod tym samym tytułem realizowanego przez pracowników Instytutu Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego (dr Joanna Adamik-Proksa, mgr Ewelina Ocadryga-Tokarczyk, mgr Tomasz Tokarczyk)

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Ryc. 1. Wybór brązowych szpil scytyjskiego kręgu kulturowego

Ryc. 2. Brązowe grociki strzał i kościane zapięcie kołczanu

Ryc. 3. Żelazne wędzidła scytyjskiego kręgu kulturowego

przy współpracy z badaczami z Muzeum w Jarosławiu Kamienica Orsettich (dr Marcin Burghardt) i Muzeum Zamkowego w Sandomierzu (dr Wojciech Rajpold).

Książka ta ma na celu publikację materiałów pozyskanych podczas badań prowadzonych w Hruszowicach w związku z budową autostrady A4 w latach 2009–2012. Przebadano wówczas ponad 27 hektarów powierzchni, co plasuje to stanowisko w rzędzie największych w regionie południowo-wschodniej Polski. Z wielu odkrytych w ich trakcie źródeł (stanowi je niespełna 9000 obiektów ziemnych i blisko 55 000 zabytków ruchomych) jednymi z ważniejszych są te związane z okresem wczesnej epoki żelaza (800–300/250 p.n.e.). Reprezentuje go ponad 500 obiektów zagłębionych w ziemię, takich jak jamy zasobowe, ślady po konstrukcjach (w tym pozostałości domostw) naziemnych i częściowo zagłębionych w podłoże, paleniska oraz studnie. W ich obrębie odkryto bardzo liczne zabytki ruchome (ponad 31 000 artefaktów), głównie fragmenty charakterystycznych naczyń glinianych. Wśród innych zabytków wymienić należy wykonane z gliny przęśliki i szpulki (tzw. katuszki), brązowe i żelazne szpile różnych typów, włącznie z charakterystycznymi dla kultury scytyjskiej okazami tzw. gwoździowatymi, brązowe grociki strzał, kościane zapięcie kołczanu, a także elementy rzędu końskiego (żelazne wędzidła i fragment wykonanej z poroża poboczniczy). Warto wskazać, że obecność tych przedmiotów jednoznacznie poświadcza przynależność zamieszkujących osady w Hruszowicach mężczyzn do grupy konnych łuczników będących synonimem scytyjskich wojowników – „wszyscy [Scytowie płci męskiej – M.B.] są konnymi łucznikami” (Herodot, IV, 46).

Analiza zabytków odkrytych na stanowisku nr 2 w Hruszowicach pozwoliła na ich odniesienie przede wszystkim do fazy wczesnoscytyjskiej okresu scytyjskiego, a dokładniej rzecz ujmując, jego młodszego stadium przypadającego na co najmniej 2. połowę VII i VI w. p.n.e. Jednocześnie wyniki oznaczeń radiowęglowych wskazały na trwanie osadnictwa w zasięgu omawianego stanowiska również w ciągu V w. p.n.e. W ramach tego przedziału czasu osadnictwo w Hruszowicach rozwijało się w ramach kilku faz budowlanych. Etapy te wyróżniono na podstawie relacji przestrzennych zachodzących między poszczególnymi obiektami oraz analizy zalegającego w nich materiału zabytkowego. Ponadto na stanowisku tym odkryto również zabytki, które można łączyć ze społecznościami rozwijającymi się w strefie lasostępu wschodnioeuropejskiego w okresie wcześniejszym (X–IX w. p.n.e.).

Publikacja książki *Osada społeczności scytyjskiego kręgu kulturowego w Hruszowicach, stan. 2, jako element tzw. aglomeracji chotyńskiej* była możliwa dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Wydawnictwo UR poleca

Grażyna Filip, *Amator kina. Język recenzji filmowych Zygmunta Kałużyńskiego*, ISBN 978-83-8277-056-8, 2023, 275 ss., format B5, oprawa broszurowa

Monografia zaprasza czytelnika do zagłębienia się w świat języka recenzji filmowych. Przewodnikiem po nim jest twórczość jednego z najwybitniejszych krytyków filmowych Zygmunta Kałużyńskiego, postaci barwnej, nietuzinkowej, o szerokich horyzontach myślowych i nieprzeciętnych zdolnościach językowych, bez której trudno sobie dziś wyobrazić rozwój polskiej publicystki kulturalnej. Grażyna Filip bierze na warsztat materiały krytyczne opublikowane przez Zygmunta Kałużyńskiego w latach 1958–2004 na łamach „Polityki”, a następnie wydane w pięciu tomach cyklu pt. *Perty kina. Leksykon filmowy na XXI wiek*. Autorka analizuje teksty recenzji, rozmowy oraz wypowiedzi Kałużyńskiego z perspektywy pragmatolingwistycznej. Efekty jej pracy dowodzą, że twórczość Zygmunta Kałużyńskiego stanowi interesującą oraz ciągle inspirującą podstawę materiałową do wieloaspektowych badań nad możliwościami zastosowania potencjału leksykalnego polszczyzny w strategiach komunikacyjnych. Rekonstrukcja występujących w analizowanych recenzjach językowych sposobów przekonywania lub zniechęcania widzów ujawnia zarówno erudycję, jak i mistrzostwo krytyka filmowego w posługiwaniu się językiem polskim. W świetle tych rozważań Zygmunta Kałużyński jawi się czytelnikowi zarówno jako znawca kina, publicysta i krytyk filmowy, jak i szczerzy wielbiciel dziesiątej muzy i stały bywalec sal kinowych, który swoje teksty pisał głównie z myślą o widzu.

Zofia Frączek, *Wstęp do teorii wychowania*, ISBN 978-83-8277-061-2, 2022, 336 ss., format B5, oprawa broszurowa

Teoria wychowania jest jedną z podstawowych subdyscyplin pedagogicznych oraz ważnym przedmiotem nauczania na kierunku pedagogika. Oferowana czytelnikowi książka przybliży pedagogikę jako dyscyplinę naukową, teorię wychowania jako subdyscyplinę pedagogiczną, strukturę procesu wychowania, tematykę wartości w pracy wychowawczej, metody, techniki, formy i środki wychowania, dziedziny wychowania, skupia się na relacjach zachodzących pomiędzy wychowaniem, samowychowaniem, samokształceniem i samokształtowaniem, a także na rodzinie, szkole i niepowodzeniach szkolnych uczniów. Opracowanie może być pomocne zarówno dla studentów, czynnych zawodowo nauczycieli i wychowawców, a także rodziców zainteresowanych wychowaniem dzieci i młodzieży.

Barbara Porczyńska, *Za-piski MaMalarki 2019–2022*, ISBN 978-83-8277-058-2, 2022, 246 ss., format B5, oprawa broszurowa

Książka artystyczna *Za-piski MaMalarki* to zbiór myśli, notatek, opowiadań o życiu, codzienności i sztuce, w której tekst i obraz wzajemnie się dopełniają. Główny jej wątek stanowi napięcie rodzące się pomiędzy obowiązkami rodzicielskimi, wymogami życia codziennego a pracą twórczą. Jest to autoetnograficzna analiza macierzyństwa, swego rodzaju dziennik unaoczniający zarówno piękne chwile, jak i niewygodne, a często wstydliwe kwestie związane z macierzyństwem i godzeniem ról. Świat kobiety-matki-artystki, będący inspiracją do stworzenia *Za-pisków MaMalarki*, to rzeczywistość, której tok i sens nadają rytuały codzienne, ale i nieoczekiwane wydarzenia. To świat pomiędzy. Pomiędzy malarstwem, przedmiotem, słowem. Pomiędzy sacrum a profanum. To świat pełen sprzeczności i nieustającej walki kobiety o własną tożsamość.

Międzynarodowe rozmowy o historii społeczno-gospodarczej. *Central European Congress of Economic History. Modernization processes in younger Europe.* Rzeszów, 28-29 listopada 2022 r.

Bartosz Pasterski

W ramach projektu naukowego *Central European Congress of Economic History. Modernization processes in younger Europe*, którego realizację zaplanowano od 1 lutego 2022 do 31 grudnia 2023 r. ze wsparciem finansowym z programu „Doskonała Nauka” Ministerstwa Edukacji i Nauki, w dniach 28–29 listopada 2022 r. zorganizowany został w Rzeszowie śródkoeuropejski kongres historii gospodarczej. Organizatorem tego wydarzenia naukowego było Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego, kierownikiem projektu jest pełnomocnik prorektora Kolegium ds. Organizacji i Współpracy z Zagranicą dr Jarosław Kinal. Celem całego projektu jest organizacja konferencji naukowej poświęconej dziejom procesów modernizacyjnych na przestrzeni wieków na terenie tzw. młodszej Europy oraz publikacja dwóch monografii naukowych w języku polskim i angielskim. Jego pierwszy etap, czyli międzynarodowa konferencja naukowa, miał na celu integrację środowiska badaczy historii gospodarczej i społecznej z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (Polska, Słowa-

cja, Czechy, Rumunia, Węgry, Ukraina, kraje bałkańskie). W ramach kongresu nawiązano relacje formalne z wieloma nowymi partnerami oraz opracowano podczas warsztatów projektowych wspólne pola przyszłej współpracy naukowej. Patronat honorowy nad tym wydarzeniem objął Minister Edukacji i Nauki.

Kongres został zorganizowany w Jasionce koło Rzeszowa. Uczestnikom konferencji gościny udzielił Zielony Komplex Dwór Ostoya. Oficjalnego otwarcia kongresu dokonał 28 listopada 2022 r. prorektor ds. Kolegium Nauk Humanistycznych prof. dr hab. Paweł Grata. Przedstawił on założenia całego projektu naukowego oraz kolejne etapy jego realizacji. Profesor Paweł Grata podkreślił, że tego rodzaju kongres historii gospodarczej jest organizowany po raz pierwszy w kraju i bierze w nim udział 112 uczestników z 12 krajów. Zgromadzonych gości powitał także rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Sylwester Czopek, który wyraził radość z organizacji tak doniosłego wydarzenia i zaprosił uczestników kongresu do odwiedzenia samej uczelni. Złożył też gratulacje

organizatorom konferencji, a wszystkim zgromadzonym życzył owocnych obrad. W imieniu pani wojewody Ewy Leniart uczestników powitała również wicewojewoda Jolanta Sawicka. Słowa powitania do badaczy skierowała też prorektor ds. Kolegium Nauk Społecznych UR dr hab. Elżbieta Feret, prof. UR, natomiast prof. Paweł Grata odczytał list od ministra edukacji i nauki dra hab. Przemysława Czarnka, prof. KUL.

Po uroczystym otwarciu kongresu nastąpiło podpisanie umowy o współpracy między Uniwersytetem Rzeszowskim, reprezentowanym przez prof. dra hab. Sylwestra Czopka, i Milton Friedman University w Budapeszcie, w którego imieniu porozumienie podpisała prof. Henrietta Nagy. Kolejnym punktem uroczystości było uhonorowanie twórcy rzeszowskich badań nad historią gospodarczą, prof. dra hab. Włodzimierza Bonusiaka, któremu została wręczona księga jubileuszowa pt. *Studia o społeczeństwie, gospodarce i polityce. Prace uczniów dedykowane prof. dr. hab. Włodzimierzowi Bonusiakowi w 80 rocznicę urodzin*. Sylwetkę naukową prof. dra hab. Włodzimierza Bonusiaka przedstawił redaktor publikacji prof. dr hab. Paweł Grata, a zasługi Jubilata dla rozwoju badań z zakresu historii gospodarczej scharakteryzował prezes Polskiego Towarzystwa Historii Gospodarczej dr hab. Tadeusz Janicki, prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Na koniec swojej przemowy odczytał list gratulacyjny oraz wręczył profesorowi Włodzimierzowi Bonusiakowi medal Polskiego Towarzystwa Historii Gospodarczej.

Dwudniowy kongres rozpoczęły wykłady inauguracyjne, po których nastąpiły obrady plenarne. W kolejnych częściach referaty prezentowano w ramach czterech polskojęzycznych paneli tematycznych: „Państwa i instytucje w procesach modernizacyjnych”, „Społeczeństwo w czasach modernizacji”, „Modernizacja ekonomiczna i kapitał”, „Młodzi badacze modernizacji i ich badania”, a także trzech paneli anglojęzycznych: „Countries and Institutions”, „Social Modernization” i „Economy and Technology”. Po zakończeniu wszystkich sesji tematycznych dr Jarosław Kinal i dr Joachim Popek przedstawili autorski projekt pt. *Scientific Projekt Workshop* dla zagranicznych uczestników kongresu. Zaprezentowali też informacje o poszczególnych grantach badawczych oferowanych przez Narodowe Centrum Nauki. Na zakończenie kongresu, po wysłuchaniu wszystkich referatów i przeprowadzeniu szeroko zakrojonych i wieloaspektowych dyskusji poświęconych procesom modernizacyjnym w Europie Środkowo-Wschodniej, osiągnięciom i porażkom w poszczególnych gałęziach gospodarczo-społecznych, prof. dr hab. Paweł Grata dokonał merytorycznego podsumowania spotkania. Profesor Paweł Grata podziękował wszystkim za uczestnictwo, udział w polemikach i dyskusjach, a także przekazał informacje dotyczące publikacji pokonferencyjnej. Było to unikatowe wydarzenie, które połączyło badaczy z różnych krajów i dyscyplin nauki. Kolejny kongres odbędzie się w roku 2024.

fot. M. Świąćcki

I edycja Konferencji MEDIA INFO 2023 „Deinformacja – bomba atomowa XXI w.”!

Anna Siewierska-Chmaj

Głównym organizatorem wydarzenia był Instytut Badań Społecznych i Mediów Oksymoron, a współorganizatorami nasz Instytut Nauk o Polityce oraz Rzeszów – Miasto Innowacji. W trzech panelach tematycznych łączyliśmy teorię z praktyką, udowadniając, że nauka ma realny wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki, dając narzędzia do rozwiązywania poważnych problemów społecznych. W imieniu Uniwersytetu Rzeszowskiego gości powitała pani prorektor ds. Kolegium Nauk Społecznych dr hab. Elżbieta Feret, prof. UR, a całość imprezy prowadził Dominik Łazarz z Europe Direct Rzeszów.

Konferencję, prosto z Brukseli, rozpoczęła dr Martyna Bildziukiewicz, ekspertka ds. komunikacji strategicznej i dezinformacji, a obecnie szefowa East Stratcom Task Force Unii Europejskiej. East Stratcom Task Force prowadzi projekt EUvsDisinfo pokazujący i odpowiadający na dezinformację Kremla. Zespół zajmuje się także komunikacją na Wschodzie i wsparciem niezależnych mediów.

Panel I: „Czy jesteśmy na polu minowym?”, moderator: dr Zbigniew Chmielowski, politolog i specjalista w zakresie komunikacji społecznej i public relations. Paneliści:

– dr hab. Anna Siewierska-Chmaj, prof. UR – politolożka, badaczka w projekcie DigiPatch „From networked to

patchworked societies” (CHANSE, Horizon 2020);

– dr hab. Monika Kaczmarek-Śliwińska, prof. UW – medioznawczyni i ekspertka ds. zarządzania sytuacjami kryzysowymi;

– dr hab. Michał Kaczmarczyk, prof. WSH – prawnik, politolog, rektor Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu;

– dr Jacek Karnowski – prezydent Miasta Sopot od 1998 r., wieloletni samorządowiec, prezes Zarządu Ruchu Samorządowego „Tak dla Polski”, wiceprezes Związku Miast Polskich;

– Konrad Fijołek – prezydent miasta Rzeszowa, wieloletni samorządowiec, współautor pionierskiego projektu Urban Lab.

Panel II: „Gdzie jest zapalnik?”, moderator: Marek Poręba, pomysłodawca konferencji, ekspert ds. strategii wizerunku, analizy mediów i walki z dezinformacją. Paneliści:

– Sylwia Czubkowska, redaktorka „Magazynu »Spider’s Web+«” i dziennikarka „Spider’s Web”. Wieloletnia dziennikarka ekonomiczna i technologiczna takich tytułów, jak „Gazeta Wyborcza”, „Dziennik »Gazeta Prawna«” i tygodnik „Przekrój”;

– Radosław Gruca – dziennikarz Radio ZET.pl. i Reset Obywatelski. Podejmuje tematy polityczne i kryminalne. Pisał m.in. dla „Gazety Wyborczej”, „Dziennika” i „Faktu”. Autor książki *Hipokryzja. Pedofilia wśród księży i układ, który ją kryje*;

– Tomasz Kułakowski – account director

w agencji PR Hub. Wieloletni korespondent telewizji Polsat w Moskwie oraz reporter Informacyjnej Agencji Radiowej Polskiego Radia;

– Mykhailo Krasiuk – doradca ds. komunikacji, ma na koncie ponad sto skutecznie zrealizowanych projektów PR oraz ponad 30 kampanii wyborczych różnego szczebla w czterech krajach. Uczestniczy w licznych kampaniach przeciwdziałania propagandzie Federacji Rosyjskiej w Ukrainie i Unii Europejskiej.

Panel III: „Saper dezinformacji”, moderatorka: Małgorzata Kaczorowska, pisarka, właścicielka agencji PR Social Symbiosis. Paneliści:

– Michał Kowalczyk – dyrektor ds. badań Instytutu Badań Rynkowych i Społecznych IBRIŚ. Posiada ponad dziesięcioletnie doświadczenie w zarządzaniu złożonymi projektami badawczymi i koordynowaniu współpracy ze studium CATI i zespołem ankierów;

– Monika Ezman – członkini Zarządu i kierowniczka Działu Analiz w Instytucie Monitorowania Mediów;

– Małgorzata Baran – redaktorka naczelna portalu PProto.pl. Ekspertka public relations;

– Piotr Łęgowski – ekspert w dziedzinie zarządzania treścią i informacją, strategii cyfrowej, marketingu internetowego oraz mediów społecznościowych. Pracuje w Ringier Axel Springer Polska.

W trakcie konferencji wręczono także nagrodę „Oksymoron Roku” – statuetkę przyznaną za publiczną wypowiedź, akcję lub projekt zwracające uwagę na niedostrzeganą dotąd kwestię, a mającą przełomowe znaczenie dla życia społecznego. Laureatem tegorocznej nagrody został Ruch Samorządowy „TAK Dla Polski”.

Bardzo dziękujemy naszym patronom medialnym, którymi były: Dziennik „Rzeczpospolita”, Radio Tok FM, Podkarpacki portal Rzeszów-Info.pl, Portal PProto.pl.

fot. M. Świąćicki

Międzynarodowa Konferencja pt. „Teoretyczne i praktyczne inspiracje w edukacji muzycznej” w Instytucie Muzyki

Mirosław Dymon

W dniach 16–18 listopada 2022 r. pod patronatem European Association for Music in Schools (EAS) i JM Rektora Uniwersytetu w Rzeszowie prof. dr. hab. Sylwestra Czopka odbyła się w Instytucie Muzyki Międzynarodowa Wyszehradzka Konferencja pt. „Teoretyczne i praktyczne inspiracje w edukacji muzycznej”, dla wykładowców, studentów i doktorantów oraz wszystkich zainteresowanych edukacją muzyczną. Oprócz Instytutu Muzyki partnerami w organizacji tego przedsięwzięcia były: Prešovská Univerzita v Prešove, Filozofická fakulta i Univerzita Komenského v Bratislavě, Pedagogická fakulta, Katedra hudobnej výchovy.

W komitecie naukowo-organizacyjnym znaleźli się naukowcy, artyści z grupy krajów wyszehradzkich.

Byli to:

- Doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc. – Západočeská univerzita v Plzni (ČR)
- Prof. Noémi Maczelka, DLA – Szeged University, Juhasz Gyula Faculty of Education (HU)
- Prof. PhDr. Jan Vičar, CSc. – Západočeská univerzita v Plzni (ČR)
- Doc. PhDr. Marek Sedláček, Ph.D. – Masarykova univerzita v Brně (ČR)
- Prof. PhDr. Jiří Luska, CSc. – Univerzita Palackého v Olomouci (ČR)
- Prof. Dr. Luba Kijanowska, Lwów (UKR)

– Prof. AM dr hab. Gabriela Konkol – Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki w Gdańsku (PL)

– PaedDr. Jana Hudáková, Ph.D. – Prešovská univerzita v Prešove (SK)

– PaedDr. Lenka Kaščáková, Ph.D. – Univerzita Komenského v Bratislave (SK)

– Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková, Ph.D. – Západočeská univerzita v Plzni (ČR).

– Dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR – Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Muzyczny (PL)

– Dr hab. Anna Marek-Kamińska, prof. UR – Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Muzyczny (PL)

– Dr Jarosław Chaciński – Akademia Pomorska w Słupsku (PL)

– Dr Dominik Lasota – Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Muzyczny (PL)

– Dr Teresa Mazepa – Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Muzyczny (PL)

– Mgr Joanna Paluch (doktorantka UR) – Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Muzyczny (PL)

– Mgr Piotr Osak (doktorant UR) – Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Muzyczny (PL).

Temat konferencji dotyczył problematyki innowacyjności w edukacji muzycznej w szkołach ogólnokształcących i artystycznych, a językami spotkania były: angielski, polski, słowacki i czeski.

Rozpoczęcie konferencji, przemawia Prof. AM (Gdańsk) dr hab. Gabriela Konkol

Szczegółowe obszary tematyczne podczas obrad konferencyjnych były następujące:

- I. Problematyka dotycząca systemu edukacji ogólnokształcącej i artystycznej.
- II. Innowacje w działalności muzycznej.
- III. Prezentacja osobistości, które przyczyniły się do rozwoju edukacji muzycznej.
- IV. Inspirujące projekty pedagogiczne mające na celu poprawę praktyki szkolnej.

V. Zainteresowanie prowadzeniem warsztatów dydaktyczno-muzycznych.

Zaproszonych gości powitał dyrektor Instytutu Muzyki dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR oraz prof. dr hab. Gabriela Karin Konkol, PhD. (PL), Prof. Noémi Maczelka, DLA (HU), PaedDr. Martina Krušínská, PhD. (SK), Ph.Dr. Jiřina Jiřičková, Ph.D. (CZ), doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc. (CZ). Wykład inauguracyjny wygłosiła prof. PaedDr. Slávka Kopčáková, PhD. na temat: IRENA MEDŇANSKÁ – OSOBNOSŤ EURÓPSKEJ HUDBOJNEJ PEDAGOGIKY V KONTEXTE NETWORKINGU, ORGANIZAČNÍCH A UMELECKÝCH AKTIVIT.

W konferencji uczestniczyło ponad 40 osób z różnych krajów. W pierwszym dniu odbyły się cztery panele, w których zaprezentowały się następujące osoby:

I. Prof. AM (Gdańsk) dr hab. Gabriela Karin Konkol, PhD. – moderator:

mgr. Jarmila Jurášová Šteigerová: KURIKULUM HUDBOJNEJ VÝCHOVY V ŠKOLSKEJ PRAXI, mgr. Natálie Prostedrná: VIZUALIÁCIA HUDBY V TRETEJ DIGITÁLNEJ KOMUNIKAČNEJ REVOLÚCII A JEJ ESTETICKÉ A DIDAKTICKÉ IMPLIKÁCIE, mgr. et mgr. art. Martina Procházková, PhD.: PRÍPRAVA BUDÚCICH UČITEĽOV SPEVU V ZUŠ NA PEDAGOGICKÝCH FAKULTÁCH – OTÁZKY, PROBLÉMY, PERSPEKTÍVY, mgr. Michaela Kruželová: INŠTITÚCIE A PROGRAMY ZÁKLADNÝCH UMELECKÝCH ŠKOL S AKCENTOM NA KOMPLEXNOSŤ A INTERGRITU VZDELÁVANIA, PaedDr. Martina Krušínská, PhD.: HUDBOJNÉ VZDELÁVANIE V REGIONALISTICKY ORIENTO VANÝCH ŠKOLÁCH NA SLOVENSKU PO ROKU 1989

II. Prof. UR dr hab. Mirosław Dymon, PhD. – moderator:

mgr Magdalena Skawinska: IDEA INTERDYSCYPLINARNOŚCI W BADA NIACH MUZYCZNO-LITERACKICH I NOWOCZESNEJ EDUKACJI MUZYCZNEJ, mgr Piotr Osak: MUZYKA JAKO ELEMENT PRACY PSYCHOTERAPEUTYCZNEJ WŚRÓD UZALEŻNIONYCH OSADZONYCH W ZAKŁADZIE KAR-

NYM, mgr Gabriela Pisiak: INTERWAL TRYTONU-NIEŚMIERTELNA INSPIRACJA W ROZWOJU NAUKI, doc. PhDr. Galina Gvozdevskaia: ROZVOJ TVŮRČÍHO POTENCIÁLU STUDENTŮ NA ZÁKLADNĚ TRADIČNÍCH JAPONSKÝCH VÝUKOVÝCH METOD, mgr Mariana Poltorak: UKRAJÍNSKA LIRYKA WOKALNA JAKO ELEMENT INNOWACYJNY W KSZTALCENIU WOKALNYM

III. PaedDr. Jana Hudáková, PhD. – moderator:

prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc.: OSOBNOSŤ DOC. VLADIMÍRA GAJDOŠA, doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.: ČESKOSLOVENSKÝ HUDEBNÍ VĚDEC, UMĚLEC A PEDAGOG FRANTIŠEK SEDLÁK, mgr. Zdislava Voborná Záleská: K NĚKTERÝM OSOBNOSTEM, KTERÉ PŘISPĚLY K ROZVOJI HUDEBNÍHO VZDĚLÁNÍ, mgr. Kristína Magátová, Dis. art.: PRÍNOS PAVLA KRŠKU DO VOKÁLNEJ PEDAGOGIKY, mgr. Jaroslava Štefanová: VOKÁLNI TVORBA JAROSLAVA KOFRONĚ

IV. PaedDr. Lenka Kašćáková, PhD. – moderator:

mgr. Michal Hottmar, PhD: MILOŠ SLOBODNÍK, POKRAČOVATEĽ TRADÍCIE GITAROVEJ ŠKOLY PROFESORA DUŠANA LEHOTSKÉHO, mgr. Joanna Paľuch: PABLO CASALS – SYLWETKA ARTYSTY I PEDAGOGA, doc. Liubov Gunder: REFLEXIA UKRAJINSKEJ SÚČASNOSTI V KĽAVÍRNOM DEDIČSTVE LEVA REVÚCKEHO (NA PRÍKLADE SONÁTY Č. 1 hmoll), doc. Mgr. Renáta Kočišová, PhD.: MOYZESOVA A VÍLECOVA ŠKOLA HRY PRE KĽAVÍR ZOSTAVENÁ ZO SLOVENSKÝCH ĽUDOVÝCH PIESŇÍ, prof. PaedDr. Slávka Kopčáková, PhD.: OSOBNOSŤ EURÓPSKEJ HUDBOJNEJ PEDAGOGIKY V KONTEXTE NETWORKINGU, ORGANIZAČNÝCH A UMELECKÝCH AKTIVIT.

Po wygłoszeniu referatów odbył się WORKSHOP: NÁMĚTY PRO UPLATŇOVÁNÍ MUZIKOFIETIKY V HODINÁCH HUDEBNÍ VÝCHOV, gdzie prowadzącymi były: mgr. art. Stanislava Maggioni, ArtD. i PhDr. Jiřičková Ph.D. prodziekanka hudební výchovu v ČR,

Główni organizatorzy konferencji: dr Jarosław Chaciński, dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc., Prof. AM (Gdańsk) dr hab. Gabriela Konkol, Prof. Noémi Maczelka, DLA (HU)

Świeżo po habilitacji, dr hab. Anna Marek-Kamińska, prof. UR

prof. Noémi Maczelka – fortepian, z Węgier, przed koncertem

Filip Bandžak – baryton i MgA. Lucie Tóth – fortepian z Czech, podczas koncertu

Univerzity Karlovy. Następnie wystuchano koncertu, w którym wystąpili: prof. Noémi Maczelka, DLA (HU) – fortepian, MgA. Filip Bandžak (ČR) – baryton i MgA. Lucie Tóth (ČR) – fortepian oraz dr hab. Anna Marek-Kamińska, prof. UR jako prowadząca. Uroczystą galę zakończyło rozdanie certyfikatów i dyplomów dla wszystkich uczestników konferencji.

W kolejnym dniu, przeprowadzono dwa panele:

I. Prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc. – moderator:

mgr. Lenka Radvanská: ŽALMY V TVORBE SLOVENSKÝCH HUDOBNÝCH SKLADATEL'OV (EDUKAČNÉ LISTY), MgA. Filip Bandžak: PSYCHOLOGICKO-PEDAGOGICKÉ ASPEKTY PŘÍPRAVY OPERNÍHO PĚVCE KVEŘEJNÉMU VYSTOUPENÍ

V KONTEXTU PROBLEMATIKY SCÉNICKÉ TRÉMY, Doc. Tatiana Švajková: KOMPENDIUM DIRIGOVANIA ZBORU – NOVÁ UČEBNICA V KONTEXTE PROBLEMATIKY VZDELÁVANIA UČITEĽOV HUDBY – ZBORMAJSTROV, doc. PaedDr. Mariana Kološtová, Ph.D.: ADAPTÁCIA KODÁLYHO METÓDY A MOŽNOSTI JEJ VYUŽITIA V PRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ NA SLOVENSKU, mgr art. Stanislava Maggioni, ArtD.: HUDOBNO-DRAMATICKÉ ČINNOSTI V TEÓRII A PRAXI, mgr Weronika Sura (doktorantka UR): Edukacja muzyczna dzieci i młodzieży poza systemowym szkolnictwem artystycznym w Polsce

II. Prof. PaedDr. Slávka Kopčáková, PhD. – moderator:

mgr. Kateřina Halbychová: MOTIVACE ŽÁKYNĚ KE HŘE NA HOUSLE, mgr. Tomáš Karpíšek: TRADICE UMĚLECKÉ OSOBNOSTI KOMPONUKČÍHO INTERPRETA VE VZTAHU K ČESKÉ KONTRABASOVÉ ŠKOLE, prof. UR dr hab. Miroslav Dymon, PhD.: PROFESOR MARIA MANTURZEWSKA – PREKURSOR PSYCHOLOGII MUZYKI W POLSCE, PaedDr. Lenka Kaščáková, PhD.: TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ SKÚSENOSTI S HUDOBNÝM VZDELÁVÁNÍM A VYSOKOŠKOLSKOU PŘÍPRAVOU UČITEĽOV V ČR A SR, PaedDr. Jana Hudáková, PhD.: NOVÉ UČEBNICE PRE PŘEDMĚT HUDOBNÁ VÝCHOVA Z VYDAVATELŠTVA TAKTIK, dr Jarosław Chaciński - Ars inter Culturas w przestrzeni dialogu

artystycznego w Europie Środkowo-Wschodniej.

Na sesji plenarnej, całość obrad konferencyjnych podsumowali: dr hab. Miroslaw Dymon, prof. UR i doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc., dziękując wszystkim za wystąpienia i zaangażowanie podczas zorganizowania tego międzynarodowego wydarzenia. Szczególnie podkreślono uczestnictwo studentów i doktorantów z krajów wyszehradzkich w konferencji, której jednym z głównych celów była integracja oraz wzajemna wymiana wiedzy i doświadczenia młodych badaczy w dyscyplinie sztuki muzyczne, a także konfrontacja najnowszych treści dotyczących edukacji muzycznej wśród naukowców i artystów. Podobne konferencje odbywały się w ramach EAS w różnych krajach, w których uczestniczyli przedstawiciele z Polski, m.in. piszący te słowa, na Łotwie (Jeļgawa 2018), w Austrii (2017 Salzburg), na Litwie (2016 Wilno), w Niemczech (2015 Rostock), Cyprze (2014 Nikozja), Belgii (2013 Leuven), Polsce (2011 Gdańsk), Turcji (2010 Bolu), Estonii (2009 Tallinn), a także na Uniwersytetach w Prešovie (SK), Rzeszowie (PL), Węgrzech (HU), Czechach (CZ). Rzeszowska konferencja przybliżyła najnowsze trendy w badaniach nad edukacją muzyczną, tak potrzebną dzisiaj w harmonijnym rozwoju społeczeństwa, zwłaszcza w sferze poczucia piękna i wartości estetycznych.

Rozdanie dyplomów i certyfikatów uczestnikom Konferencji.

I Ogólnopolska Konferencja Naukowa – „In Posterum” organizowana przez Samorząd Studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego

9 lutego 2023 roku odbyła się I Ogólnopolska Konferencja Naukowa – „In Posterum” organizowana przez Samorząd Studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego pod patronatem honorowym Rektora UR – prof. dra hab. Sylwestra Czopka oraz Samorządu Doktorantów UR. Na czas trwania wydarzenia sercem konferencji stało się Podkarpackie Centrum Innowacji. Konferencja miała na celu zebranie doświadczeń oraz wymianę poglądów studentów i doktorantów skupionych wokół myśli przewodniej, którą jest wspólna przyszłość,

czyli łańciskie „In Posterum”. Uroczyste otwarcie konferencji rozpoczął przewodniczący Samorządu Doktorantów UR – mgr Mateusz Śliwa, witając zebranych gości oraz nakreślając charakter i wymiar konferencji. Następnie wykład inauguracyjny pt. *Dlaczego warto być naukowcem. Rzecz o ciekawości i ambicji*, wygłosił dr Jarosław Kinal. Zarówno przywitanie, jak i wykład inauguracyjny miały charakter dwujęzyczny (polski i angielski) ze względu na uczestników konferencji zarówno z Polski, jak i innych części świata.

W dalszej części konferencji studenci oraz doktoranci wygłaszali swoje prelekcje w dwóch anglojęzycznych panelach tematycznych „Medicine Science”, panelu przyrodniczym, dwóch panelach nauk medycznych, dwóch panelach humanistyczno-społecznych oraz panelu nauk technicznych i ścisłych. Łącznie podczas trwania konferencji wystąpiło 107 prelegentów. Patronat medialny nad konferencją sprawowało Radio Feniks.FM. Wsparcia udzielili również partnerzy samorządu – BankPekao S.A i sieć sklepów Kaufland.

Nagroda ELSEVIER za 2021 rok

Uniwersytet Rzeszowski po raz kolejny otrzymał **nagrodę ELSEVIER Research Impact Leaders Awards** w kategorii Agricultural Sciences. Pani prof. dr hab. Idalia Kasprzyk odebrała nagrodę ELSEVIER za rok 2021 z rąk pana Tomasza Psonki, Research Solutions Director for CEE, Elsevier oraz pana Bartłomieja Więckowskiego, Customer Consultant, Research Intelligence, Elsevier.

Research Impact Leaders Award, przyznana po raz pierwszy w roku 2016, jest częścią światowej inicjatywy Elsevier mającej na celu wspomaganie badań oraz rozwoju nauki w wielu dyscyplinach. To wyraz uznania dla instytucji badawczych, które mają największy wpływ na badania naukowe i przyczy-

niają się do lepszej rozpoznawalności polskiej nauki. W tym roku dyplomy oraz pamiątkowe statuetki zostały wręczone podczas posiedzenia Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w Poznaniu.

W tym roku nagrody przyznano w sześciu kategoriach:

Agirculture Sciences

Uniwersytet Rzeszowski
Wyróżnienia: Politechnika Łódzka, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Engineering and Technologies

Akademia Górniczo-Hutnicza
Wyróżnienia: Politechnika Gdańska, Politechnika Lubelska

Humanities

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Wyróżnienia: Uniwersytet SWPS, Uniwersytet Szczeciński

Medical Sciences

Uniwersytet Jagielloński
Wyróżnienia: Gdański Uniwersytet Medyczny, Pomorski Uniwersytet Medyczny

Natural Sciences

Uniwersytet Warszawski
Wyróżnienia: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet w Białymstoku

Social Sciences

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
Wyróżnienia: Uniwersytet SWPS, Uniwersytet Mikołaja Kopernika.

Nagroda im. Jerzego Panka za Najlepszy Dyplom Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego

Lukasz Czwički

Idea konkursu im. Jerzego Panka zrodziła się w 2009 r. z inicjatywy profesora Krzysztofa Skórczewskiego, z którym miałem przyjemność współpracować przez wiele lat w ramach zajęć w dyplomującej pracowni druku wypukłego, na Wydziale Sztuki, obecnie Instytucie Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego. Konkurs ma na celu wyłonienie najlepszych dyplomów artystycznych z szerokiego grona absolwentów kierunku grafika i sztuki wizualne. Promotorzy nominują do konkursu najbardziej dojrzałe i wyróżniające się dyplomy, zrealizowane w różnych dziedzinach sztuki, jak: malarstwo, rysunek, rzeźba, grafika warsztatowa, projektowa, fotografia, intermedia, multimedia, animacja czy film video. Oceny wszystkich zestawów prac dokonuje Kapituła Nagrody powoływana z grona pracowników naukowo-dydaktycznych. Po wnikliwym zapoznaniu się z pełną dokumentacją poszczególnych dyplomów, w tajnym głosowaniu, wyłoniony zostaje Laureat Nagrody Głównej oraz przyznawane są wyróżnienia.

Na XIV edycję Konkursu im. Jerzego Panka na Najlepszy Dyplom Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego w 2022 roku zgłoszono 25 dyplomów następujących autorów (21 osób): Oliwia Augustyn, Monika Bartosik, Barbara Bodio, Oli-

Laureatki Nagrody Głównej – Karolina Lula i Paulina Lula, „Podobieństwo – tożsamość _k)”, „II, Podobieństwo – tożsamość _p) II”, 2022, 150 x 200 cm – dyptyk, olej na płótnie – fragment dyplomu

I Wyróżnienie – Oliwia Augustyn „Słomiarze”, 2022, 4K, animacja poklatkowa – kadr z filmu

wia Bosek, Edyta Czernecka, Agnieszka Fiałkiewicz, Bartłomiej Grudzień, Paulina Lula i Karolina Lula, Karolina Napieracz, Agnieszka Mołocznik, Kacper Pancierz, Ewa Piwowar, Ewelina Pociask, Gabriela Rec, Julia Rut, Aleksandra Skura, Sylwia Szpała, Karolina Szplit, Anna Wielgos, Anna Wójcik, Andżelika Zygmunt.

5 stycznia 2023 r. odbyło się posiedzenie Kapituły Nagrody XIV edycji Konkursu im. Jerzego Panka na Najlepszy Dyplom obroniony w Instytucie Sztuk Pięknych Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego w roku akademickim 2021/2022. Decyzją Kapituły Nagrody w składzie: prof. UR Dorota Sankowska – przewodnicząca, prof. UR Małgorzata Drozd-Witek, prof. UR Marcin Jachym, prof. UR Wiesław Grzegorzczak, dr Katarzyna Woźniak, prof. UR Łukasz Cywicki – koordynator konkursu, bez prawa głosu, przyznano Nagrodę im. Jerzego Panka za Najlepszy Dyplom Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego pani **Paulinie Luli i Karolinie Luli** za dyplom pt. „Podobieństwo – tożsamość?”, zrealizowany w Pracowni Malarskiej, którego promotorami byli prof. zw. Tadeusz Boruta i prof. UR Jarosław Sankowski.

II Wyróżnienie – Agnieszka Mołocznik „Opuszczone – obecne V”, 2022, olej na płótnie, 120 x 150 cm – fragment dyplomu

Kapituła Nagrody przyznała dwa wyróżnienia. I wyróżnienie otrzymała pani **Oliwia Augustyn** za dyplom pt. „*Słomiarze*”, zrealizowany w Pracowni Multimedialnej, którego promotorem był pan prof. UR Marek Olszyński, dr Krzysztof Pisarek oraz mgr Karolina Niwelińska.

II wyróżnienie otrzymała pani **Agnieszka Mołocznik** za dyplom pt. „*Opuszczone – obecne*”, zrealizowany w Pracowni Malarskiej, którego promotorem był prof. UR Jarosław Sankowski. Uroczyste otwarcie wystawy pokonkursowej wraz z wręczeniem nagród odbyło się 24 stycznia 2023 r., w Galerii Instytutu Sztuk Pięknych UR im. prof. Włodzimierza Kotkowskiego w Rzeszowie. Wystawa czynna od 24.01 do 26.02.2023 r.

Prof. UR Jarosław Sankowski, prof. UR Łukasz Cywicki, Agnieszka Mołocznik, prof. UR Elżbieta Rokosz – prorektor UR, prof. zw. Tadeusz Boruta, Paulina Lula i Karolina Lula, dr Krzysztof Pisarek, mgr Karolina Niwelińska, prof. UR Dorota Sankowska – dyrektor ISP UR

Jubileusz 70. urodzin Pani prof. dr hab. Haliny Zięby-Załuckiej z Instytutu Nauk Prawnych, Kolegium Nauk Społecznych UR

Renata Świrgoń-Skok

W roku 2022 Pani Profesor Halina Zięba-Załucka pracująca w Zakładzie Prawa Konstytucyjnego i Praw Człowieka Instytutu Nauk Prawnych, Kolegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego obchodziła rocznicę 70. urodzin, zaś w roku 2020 45-lecie pracy zawodowej. Oba te jubileusze stanowiły okazję do uhonorowania osoby związanej z rzeszowskim ośrodkiem akademickim od początku jego istnienia. Jubilatka pełniła liczne funkcje, m.in. prorektora Uniwersytetu Rzeszowskiego, prodziekana Wydziału Prawa i Administracji rzeszowskiej filii UMCS, a także kierownika Zakładu Prawa Konstytucyjnego, najpierw w Filii UMCS w Rzeszowie, a następnie w Uniwersytecie Rzeszowskim. Wypromowała licznych doktorów oraz trudną do zliczenia rzeszę magistrów prawa.

Z tej okazji przygotowana została księga jubileuszowa dedykowana Pani Profesor pt. *XXV lat Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Księga jubileuszowa dedykowana profesor Halinie Ziębie-Załuckiej z okazji 70. rocznicy urodzin*, pod redakcją naukową dra hab. Radosława Grabowskiego, prof. UR (676 ss.). Na księgę składają się

teksty dedykowane Jubilatce przez Koleżanki i Kolegów – konstytucjonalistów oraz współpracowników z Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Rzeszowskiego. Myśl przewodnią tomu stanowi zarazem jego tytuł „XXV lat Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”, gdyż w 2022 r. obchodzono 25 rocznicę uchwalenia oraz wejścia w życie Konstytucji RP. Opracowanie nie stanowi wprawdzie kompleksowego ujęcia problemu adekwatności polskich przepisów konstytucyjnych po upływie 25 lat od czasu ich uchwalenia. Jest raczej okazją do przed-

stawienia przez każdego z autorów swoich refleksji na ten temat.

Wręczenie książki dedykowanej Jubilatce odbyło się na uroczystym posiedzeniu Rady Instytutu Nauk Prawnych, Kolegium Nauk Społecznych UR 12 stycznia 2023 r. w Sali Senatu UR, w którym wziął udział Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Sylwester Czopek, prorektor ds. Kolegium Nauk Społecznych dr hab. Elżbieta Feret, prof. UR, dziekan Kolegium Nauk Społecznych dr hab. Sabina Grabowska, prof. UR, władze

Instytutu oraz członkowie Rady Instytutu Nauk Prawnych, a także pracownicy Zakładu Prawa Konstytucyjnego i Praw Człowieka, rodzina i zaproszeni goście.

Życzymy Pani Profesor zdrowia i sił, by było możliwe utrzymanie przez kolejne lata równie wielkiej aktywności naukowej oraz wielu radości i poczucia satysfakcji z każdej chwili życia w zdrowiu i dobrym humorze.

fot. M. Świącicki

Powrót do „normalności”, czyli uniwersyteckie kolędowanie

Mirosław Dymon

18 stycznia 2023 r. w sali koncertowej Instytutu Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego wspólnie kolędownili studenci i wykładowcy. Po okresie pandemii covid-19, która uniemożliwiła normalne spotkanie się akademickiej braci, po dwóch latach, doszło do tradycyjnego koncertu w ramach Świąt Bożego Narodzenia 2022. Poprzednia, VII edycja, przybrała formę klipu z udziałem pracowników UR, którzy nagrali kolędę pt. *Wśród nocnej ciszy* prezentowaną na uniwersyteckiej stronie internetowej. Organizatorzy kolejnej edycji zdecydowali, że styczniowy koncert będzie oznaczony numerami VIII i IX, aby zachować ciągłość tradycji funkcjonującej w Uniwersytecie Rzeszowskim już od 2014 r., kiedy to powstał Wydział Muzyki, przekształcony później w Instytut Muzyki.

Najstarsza zachowana polska kolęda pochodząca z 1424 r. zaczyna się od słów „Zdrów bądź, królu anielski”. Wzrost popularności gatunku nastąpił na przełomie XVII i XVIII w., wtedy ustalili się sam termin „kolęda” w znaczeniu pieśni bożonarodzeniowej. Powstała wówczas jedna z najważniejszych polskich kolęd *W żłobie leży*, przypisywana Piotrowi Skardze. Inną bardzo popularną kolędę *Bóg się rodzi* do melodii poloneza koronacyjnego dla króla Władysława IV napisał Franciszek Karpiński. W polskim dorobku kulturalnym zachowało się ponad 500 kolęd i pastorałek.

Współcześnie kolędy nadal wykonywane są podczas okresu Bożego Narodzenia, m.in. w kościołach, szkołach, podczas jasełek, w domach podczas Wigilii i na okolicznościowych koncertach. Kolędy polskie, jako jedne z nielicznych w Europie, są żywym elementem tzw. kolędowania po domach i w domach. Powstają też nowe kolędy, komponowane przez współczesnych twórców, których popularność dorównuje kolędom tradycyjnym, np. kolęda z lat 30. XX w. *Nie było miejsca dla Ciebie*.

Mimo że każdy z nas z wielką przyjemnością wyśpiewuje w okresie świąt kolędy i pastorałki, bardzo często nie znajdujemy czasu na chwilę refleksji nad ich treścią oraz historią ich powstania. Biblijna osnowa treściowa wraz z modlitewną strukturą kompozycji przybliża nas do czasów narodzenia Jezusa Chrystusa i atmosfery z tym związanej. Za pośrednictwem tekstu i muzyki możemy oddziaływać na ludzkie emocje, docierać do nieświadomej warstwy psychiki. Zdaniem szwedzkiego muzykoterapeuty Andreeasa Pontvika muzyka „wnika do najgłębszych warstw osobowości”. Specyfika muzyki umożliwia kontakt ze sferą podświadomości ludzkiego umysłu, która pobudza czynności ekspresyjne oraz wyobrazeniowe. Muzyka, śpiewanie kolęd i pastorałek dociera w głąb duszy, do ukrytych emocji

Prorektor ds. Kolegium Nauk Humanistycznych
prof. dr hab. Paweł Grata

i uczuć człowieka. Uważne jej słuchanie lub wykonywanie, komponowanie, umożliwia przeżycie głęboko zakorzenionych w psychice zdarzeń.

Tę świąteczno-domową atmosferę, pewną namiastkę przeżywania Świąt Bożego Narodzenia, pełnych serdeczności i pozytywnych emocji, pragniemy przenieść także do Instytutu Muzyki.

Wspólne kolędowanie to piękna tradycja w społeczności uniwersyteckiej.

Dr hab. Jacek Ścibor, prof. UR

Prof. dr hab. Roman Pelczar – „If Every Day Was Like Christmas”

Szczególne podziękowania kierujemy do JM Rektora prof. dra hab. Sylwestra Czopka i prorektora ds. Kolegium Nauk Humanistycznych prof. dra hab. Pawła Graty za podtrzymanie i pielęgnowanie tej tradycji. Podobne podziękowania należą się wszystkim uczestnikom, w tym prorektorom poszczególnych kolegiów, pracownikom administracji i studentom.

W pięknych słowach koncert otworzył dyrektor Instytutu Muzyki dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR. Koncert zaszczylił także swą obecnością biskup rzeszowski dr Jan Wątroba. Przewodzenia koncertu podjął się dr hab. Jacek Ścibor, prof. UR, a opiekę merytoryczną i organizacyjną sprawowała dr hab. Anna Marek-Kamińska, prof. UR. Utwory zaprezentowali:

- studenci Instytutu Muzyki UR: „Gore Gwiazda” i „Jingle bells” pod dyktando mgr Ewy Siembidy, dra Bartłomieja Noszki i mgra Tomasza Jachyma;
- prof. dr hab. Roman Pelczar – „If Every Day Was Like Christmas” z Instytutu Pedagogiki;
- prof. dr hab. David Aebisher (gitara) wraz z Ali Mir Prince, Pant Vivek, Wiśniowski Jakub;
- Khalew Omar, Ben Sassi Sarra, Anand Harsh, Sarin, Sarah Ann, Ali Imad, Antony Teena, Kumar Tatvikm, Usman

Prof. dr hab. David Aebisher (gitara) wraz z Ali Mir Prince, Pant Vivek, Wiśniowski Jakub, Khalew Omar, Ben Sassi Sarra, Anand Harsh, Sarin, Sarah Ann, Ali Imad, Antony Teena, Kumar Tatvikm, Usman Faisal – „Happy” z Instytutu Nauk Medycznych

Prof. dr hab. Aleksander Bobko

Faisal – „Happy” z Instytutu Nauk Medycznych;
 – prof. dr hab. Aleksander Bobko: „Nad ciemną równiną” z Instytutu Filozofii;
 – dr Sabina Krupa: „Kolęda dla nieobecnych” z Instytutu Nauk o Zdrowiu;
 – Zespół „Inflacja” – „Ten szczególny dzień” z Instytutu Ekonomii i Finansów
 – dr hab. Joanna Golonka, prof. UR: „Nie było miejsca dla Ciebie” z Instytutu Neofilologii;
 – „Wśród nocnej ciszy” zaprezentowali studenci pod kierownictwem dr hab. Krystyny Leśniak-Moczuk, prof. UR z Instytutu Socjologii;
 – mgr inż. Adrian Frydrych – „Mario, czy już wiesz” z Instytutu Nauk Medycznych;
 – wyjątkowy utwór świąteczny: „Pogodny dzień” skomponowany do słów własnych przez dra Janusza Boczara w wykonaniu solistów: dr hab. Marty Wrońskiej, prof. UR, prof. dr hab. Jurii Pelekh, prof. dr hab. Liliany Morskiej, dra Wojciecha Motyki, mgra Lucjana Rybaka i studentów z Instytutu Pedagogiki;
 – Witold Podwysocki: „Bóg się rodzi” z Instytutu Nauk Medycznych.

Dr hab. Joanna Golonka, prof. UR: „Nie było miejsca dla Ciebie” (Instytutu Neofilologii)

Wśród zaproszonych gości: prof. dr hab. Paweł Grata, prof. dr hab. Idalia Kasprzyk, dr hab. Elżbieta Feret, prof. UR, JE Biskup dr Jan Wątroba, ks. dr Wiesław Matyskiewicz

„Skarby nie chodzą piechotą” – koncerty w ramach Roku Ignacego Łukasiewicza

Katarzyna Sobas

„Skarby nie chodzą piechotą – opowieść muzyczna o Ignacym Łukasiewiczu” to artystyczna inicjatywa podkarpackich dyrygentów, pracowników Instytutu Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego: dr Katarzyny Sobas i prof. Grzegorza Oliwy. Imponująca, bo skupiająca na scenie blisko stu pięćdziesięciu wykonawców, w tym ponad setkę dzieci i młodzieży.

W ramach kończącego się Roku Łukasiewicza artyści muzycy zabrali widzów w emocjonującą podróż po życiu i działalności tego wybitnego polskiego naukowca, wynalazcy, działacza społecznego i niepodległościowego.

Dzieło powstało dzięki niezwykle udanej współpracy autorki słów Moniki Partyk – krakowskiej poetki oraz rzeszowskiego kompozytora i aranżera Krzysztofa Mroziaka. Rzeszowscy melomani mieli już okazję podziwiać efekty wspólnej pracy tej dwójki wybitnych artystów podczas koncertu „Legenda o żołnierzu polskim”, który odbył się w dniu Święta Niepodległości w auli uniwersyteckiej.

W ramach kantaty powstało dwanaście unikatowych utworów przybliżających biografię i działalność Ignacego Łukasiewicza nie tylko pod kątem jego najśłynniejszych osiągnięć, ale też osobowości. Całość składa się na imponujące w formie i przejmujące w treści widowisko sceniczne wychodzące swoim zasięgiem poza region Podkarpacia.

Prapremiera „Skarbów” miała miejsce w Teatrze Polskim im. Arnolda Szyfmana w Warszawie 12 grudnia 2022 r. Premierowy koncert (16.12.2022) był natomiast częścią uroczystych obchodów otwarcia Podkarpackiego Centrum Nauki Łukasiewicz w Jasionce. Ostatni koncert odbył się w Regionalnym Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie.

Widowisku towarzyszyła prezentacja deskalu autorstwa prekursora tej formy streetart Arkadiusza Andrejkowa, który przedstawia osobę Ignacego Łukasiewicza i był prezentowany na Expo 2020 w Dubaju.

Wykonawcami koncertów był potężny zespół, który tworzyli: soliści – Agnieszka Sobas i Kacper Bator, Orkiestra

Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Mieczysława Karłowicza w Mielcu przygotowana przez Ryszarda Kuska, Chór Akademicki Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz chór dziecięcy przygotowany przez Agnieszkę Tomaszek, złożony z uczniów aż 5 podkarpackich szkół: Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Zygmunta Mycielskiego w Strzyżowie, Szkoły Muzycznej I stopnia w Rymanowie, Szkoły Muzycznej I stopnia w Ropczycach, Samorządowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Jeżowie oraz Szkoły Muzycznej I stopnia w Błażowej. Narracje, którymi przeplatane były utwory muzyczne, zaprezentowali: Andrzej Ferenc oraz Paweł Gładys. Całość od pulpitu dyrygenckiego poprowadzili: prof. Grzegorz Oliwa i dr Katarzyna Sobas. Zadanie zrealizowano w ramach programu „Rozgrzewamy polskie serca”

Fundacji PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza przy wsparciu ze środków Województwa Podkarpackiego i dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w partnerstwie z Biurem Programu „Niepodległa”. Organizatorzy wyrażają także serdeczne podziękowania dla prorektora ds. Kolegium Nauk Humanistycznych prof. Pawła Graty za wsparcie projektu.

Wydarzenie honorowym patronatem objęła marszałek Sejmu Elżbieta Witek oraz wojewoda podkarpacki Ewa Leniart i marszałek województwa podkarpackiego Władysław Ortyl.

Organizatorem przedsięwzięcia był Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie. Opracowanie na podstawie materiałów prasowych WDK Rzeszów: Katarzyna Sobas

fol. M. Pietrzak

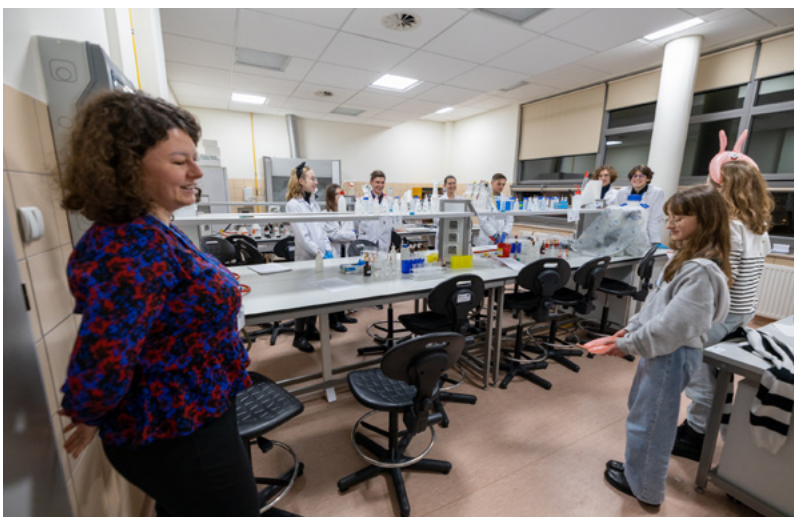

7. edycja „Nocy Biologów”

Mateusz Moloń

„Noc Biologów” jest ogólnopolską akcją promocyjną skierowaną do wszystkich zafascynowanych odkrywaniem tajemnic nauk przyrodniczych. W tym roku już po raz dwunasty w Polsce i po raz siódmy w murach Uniwersytetu Rzeszowskiego mieliśmy przyjemność gościć zarówno najmłodszych pasjonatów biologii, jak i starszych, chcących przyglądnać się bliżej otaczającemu nas światu. Tegorocznym hasłem przewodnim była „Woda – źródło życia – teraźniejszość i przyszłość”. Głównym organizatorem wydarzenia był Instytut Biologii i Biotechnologii Kolegium Nauk Przyrodniczych. W akcję została

zaangażowanych ponad 150 osób, w tym studenci, doktoranci i pracownicy Kolegium Nauk Przyrodniczych, Kolegium Nauk Medycznych oraz zaproszeni goście, w tym Stowarzyszenie „EKOSKOP”, Podkarpackie Centrum Nauki, Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Fundacja Wspierania Edukacji przy Stowarzyszeniu Dolina Lotnicza oraz Wystawa Interaktywna Eksploratorium. Dużym wsparciem były Koła Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Czynny udział w wydarzeniu brało Studenckie Koło Naukowe Przyrodników, Studenckie Koło Naukowe BioTech, Studenckie Koło

Naukowe Zrównoważonego Rozwoju, Studenckie Koło Naukowe Krajobrazy oraz Studenckie Koło Naukowe URCell. Za oprawę fotograficzną odpowiadali studenci zrzeszeni w Studenckim Kole Fotograficznym „LENS”. Noc Biologów w Uniwersytecie Rzeszowskim odbywała się równolegle w Kampusie Zalesie i Kampusie Rejtana. Odwiedziło nas blisko 400 osób, w tym piętnaście szkół, które skorzystały z przygotowanych wykładów, warsztatów, pokazów, laboratoriów i gier edukacyjnych. Patronat medialny nad tegorocznym wydarzeniem objęło Radio ESKA.

fot. M. Świącicki

„System penitencjarny w kontekście oddziaływań terapeutycznych wobec osadzonych uzależnionych od alkoholu”

Klaudia Mazonik, Magdalena Peryga, Kinga Piwożar

Za nami kolejna już XVII edycja Penitencjarnego Obozu Naukowego. Warto dodać, że wyjątkowa merytorycznie! Na początku naszych wspomnień penitencjarnych pragniemy w naszym imieniu i członków Studenckiego Penitencjarnego Koła Naukowego Kolegium Nauk Społecznych oraz naszego opiekuna dr Moniki Badowskiej-Hodyr serdecznie podziękować **JM Rektorowi UR prof. dr. hab. Sylwestrowi Czopkowi** za wsparcie finansowe przygotowanego i zrealizowanego projektu **XVII Penitencjarnego Obozu Naukowego**. Wsparcie zarówno finansowe oraz merytoryczne pozwoliło na szerokie działania, które stanowią dla nas ogromną wartość z perspektywy naszych doświadczeń warsztatowo-naukowych, wiedzy, kompetencji oraz nowych umiejętności.

Realizując projekt XVII Penitencjarnego Obozu Naukowego, **od 7 do 16 grudnia 2022 r.**, każdy obszar działań skierowaliśmy do osadzonych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym – osadzonych uzależnionych od alkoholu. Nasz grudniowy Penitencjarny Obóz Naukowy zlokalizowany był w Oddziale Zewnętrznym Zakładu Karnego w Łupkowie, w Moszczańcu. Gościliśmy tam każdego dnia, intensywnie angażując się w zaplanowane

moduły projektu. Warto wspomnieć, że z uwagi na trudną lokalizację Obozu pod względem dojazdu wsparciem był dla nas transport, który zapewnił nam pan dyrektor Służby Więziennej w Rzeszowie **płk Krzysztof Kulczycki**, za co bardzo dziękujemy.

Przebywając na terenie ścisłym Zakładu Karnego w Łupkowie, zapoznaliśmy się ze specyfiką jednostki, jej strukturą organizacyjną oraz zadaniami każdego z działów, a w szczególności Działu Penitencjarnego. Mieliśmy okazję zobaczyć miejsca

pracy osadzonych, w tym ich namalowane czy wypalone w drewnie dzieła, bibliotekę oraz cele mieszkalne. Szczegółowo zapoznaliśmy się z pracą wychowawców oraz zadaniami, jakie przed nimi stoją. Ponadto w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu kadra Działu Terapeutycznego opowiedziała nam o szczególnej i wymagającej pracy z osadzonymi odbywającymi karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym. Tutaj też aktywnie uczestniczyliśmy w realizacji programu z zakresu

readaptacji społecznej mającego na celu podtrzymanie więzi z rodziną poprzez **przygotowanie i nagranie przedstawienia teatralnego** wspólnie z osadzonymi w oparciu o scenariusz Wiesławy Kostrzewy *Jest taki kwiat*. Kostiumy do przedstawienia pożyczaliśmy z **Teatru im. Wandy Siemaszkowej** dzięki życzliwości pana **dyrektora Jana Nowary**. Nagranie było formą prezentu na święta dla rodzin osób odbywających karę pozbawienia wolności. Emocje były wielkie. Było to dla nas niesamowite przeżycie. Dekoracje do przedstawienia stworzyli osadzeni pod opieką pani **kpt. Magdaleny Bloch**. Kolejne doświadczenia zdobywaliśmy prowadząc **zajęcia edukacyjno-warsztatowe wśród osadzonych** przebywających w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu. Warsztaty odbyły się w trzech blokach tematycznych: „Ojcostwo – profilaktyka agresji i przemocy”, „Moja droga do marzeń” oraz „Komunikacja w rozwiązywaniu konfliktów”. W ramach zajęć osadzeni m.in. mieli możliwość przygotowania kartek świątecznych dla swoich bliskich, bombek świątecznych, na których wypisywali swoje marzenia. Osadzeni wykazali się ogromnym zaangażowaniem i brali aktywny udział w zajęciach. Mieliśmy rów-

nież okazję porozmawiać z dwoma osadzonymi, wysłuchać ich historii i spojrzenia na więzienną rzeczywistość. **Piotr Opuchlik**, pełniący funkcję prezesa naszego Koła, przeprowadził badania naukowe wśród osadzonych w ramach projektu: *Poczucie i potrzeba sensu życia z perspektywy osadzonych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym*. Brałismy także udział w posiedzeniu Komisji Penitencjarnej, spotkaniu z panem i panią psycholog. Opowiedzieli nam o swojej pracy, z czym na co dzień się mierzą, jak

wyglądają ich obowiązki i jak przebiegają ich rozmowy z osadzonymi. Pan kierownik Działu Penitencjarnego **mjr Grzegorz Oleniacz** wraz z paniami z Działu Ewidencji opowiedzieli nam o zatrudnieniu osadzonych w ramach programu „Praca dla więźniów”. Nie zabrakło także spotkania z kapłanem **ks. Jackiem Wajdą**, który opowiedział o tym, jak praca z osobami odbywającymi karę pozbawienia wolności wzbogaca człowieka i jak ważna jest to misja, chcąc przywrócić człowieka zagubionego na powrót do społeczeństwa.

13 grudnia w Zakładzie Karnym w Łupkowie odbyły się uroczystości upamiętniające 41. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego oraz włączenie się w kampanię społeczną „Zapał światło wolności”, czyli zgazowanie wszystkich świateł w celach, a w zamian zapalenie świec symbolizujących gest solidarności. W trakcie tego spotkania swoimi wspomnieniami podzielił się z nami internowany przez 6 miesięcy w Zakładzie Karnym w Uhercach i Łupkowie pan **Marian Kunc**. Było to dla nas wyjątkowe przeżycie móc uczestniczyć w tych uroczystościach.

Zorganizowaliśmy także **IV edycję Seminarium Penitencjarnego** nt.: „Za murami więzienia. Pedagogiczne, psychologiczne i prawne aspekty współczesnej penitencjarystyki i jej wymiar praktyczny” z udziałem funkcjonariuszy reprezentujących jednostki penitencjarne Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Rzeszowie. My, reprezentując Nasze Koło, przedstawiliśmy na Seminarium naszą działal-

ność i aktywność od chwili powstania Koła, czyli od 2004 r. Nasz opiekun, pani dr Monika Badowska-Hodyr wraz z panem dr. hab. Grzegorzem Grzybkiem, prof. UR omówili prowadzone w tutejszym zakładzie karnym badania dotyczące czynników sprzyjających i ograniczających proces resocjalizacji oraz poczucia osamotnienia w warunkach więziennych. Pani dr Joanna Potaczek z Centrum

Dialogu Między Religiami i Narodami w Przemyślu opowiedziała o projektach edukacyjnych realizowanych we współpracy z Zakładem Karnym w Łupkowie. Pan dyrektor Zakładu Karnego w Łupkowie płk Janusz Wańcowski wskazał na potrzebę zapoznania się z wartościowymi dziełami, takimi jak literatura, muzyka i film dotyczącymi więzienia jako instytucji i sytuacji ludzi będących w izolacji penitencjarnej. Podczas Seminarium wystąpienie mieli: mł. wychowawca z Zakładu Karnego w Jaśle – st. szer. Dorota Kuczek-Bartuła, st. wychowawca ppor. Krzysztof Słabik reprezentujący Zakład Karny w Uhercach Mineralnych oraz st. wychowawca por. Sylwia Mataczyńska z Zakładu Karnego w Łupkowie. Przedstawili programy readaptacji społecznej realizowane w ich jednostkach. Atmosfera była bardzo merytoryczna. Mogliśmy porozmawiać o tematyce zgodnej z naszymi zainteresowaniami. Także napić się wspólnie dobrej kawy i herbaty.

Najserdeczniejsze wyrazy podziękowania za niezwykle, merytoryczny i penitencjarny czas pragniemy przekazać dyrekcji Zakładu Karnego w Łupkowie: **płk. Januszowi Wańcowskiemu**, panu kierownikowi Działu Penitencjarnego **mjr. Grzegorzowi Oleniaczowi**, całej Kadry Penitencjarnej, panu kierownikowi Oddziału Terapeutycznego w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu **kpt. Jarosławowi Futymie** oraz Kadry Oddziału Terapeutycznego, którzy zechcieli podzielić się z nami swoją wiedzą, doświadczeniem i przeżyciami. Nie możemy pominąć naszych opiekunów naukowych – pani dr Moniki Badowskiej-Hodyr oraz pana dra hab. Grzegorza Grzybka, prof. UR – serdecznie dziękujemy za poświęcony czas dla nas studentów, a także za możliwość uczestniczenia w realizacji tak niezwykle projektów, za nieskończone pokłady pozytywnej energii, przeżywania z nami tych wyjątkowych i niezapomnianych penitencjarnych chwil.

Fake newsy zdrowotne jako zagrożenie XXI w., cz. 1

Joanna Burzyńska

W sieci pojawiło się zdjęcie młodej kobiety, która na festiwalu muzycznym w Jarocinie siedzi na trawie i pali papierosa. Podobieństwo, wychwycone przez internautów, spowodowało, że zaczęto spekulować o tym, że jest to młoda Krystyna Pawłowicz. Posłanka zdementowała tego fake newsa i dodała na Twittera swoje zdjęcie z młodości, na którym – rzeczywiście – nie była podobna do uczestniczki festiwalu (rys. 1).

Powyższy przykład jest jedną z wielu prób manipulacji informacją – w tym wypadku nieudaną, ponieważ dotyczącą osoby publicznej i zweryfikowaną przez nią samą, czyli u źródła. Ruch, wykonany przez panią (ówczesną) poseł, uciął wszelkie plotki co do jej rzekomego stylu życia i wyraźnie wskazał prawdę. Co jednak z milionami informacji, które nie były i prawdopodobnie nigdy nie zostaną sprawdzone, sprostowane i określone przez osoby do tego uprawnione jako fałsz? Kto jest w stanie (i ma prawo) oceniać, co jest prawdą, a co kłamstwem? Jakie są sposoby weryfikacji informacji pojawiających się w internecie i jakie narzędzia mogą pomóc w walce z szerzącą się dezinformacją? I wreszcie, czy jesteśmy w stanie przeciwdziałać szerzącej się fali fake newsów i być w tym działaniu skuteczni?

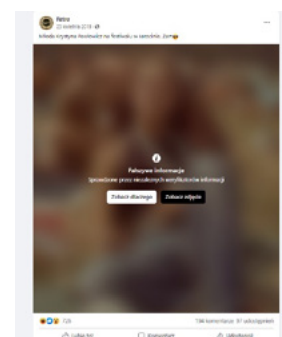
Fake news – początki

Fake news – to określenie, które od kilku lat gości na salonach i nie schodzi z ust polityków, dziennikarzy, artystów, internautów, zwykłych obywateli obserwujących życie publiczne, korzystających

z niezmierzonych zasobów internetu i sieci społecznościowych. Zbitka słów, której pierwszy człon odnosi się do imitacji, podróbki, fałszu, nieprawdy (ang. *fake*), a drugi: do powiadomienia, wiadomości, informacji (ang. *news*), stał się dziś niezwykle „modny”. W polskojęzycznym tłumaczeniu zwrot ten ma jednak szczególne odniesienie, ponieważ zestawienie słów: „fałsz” i „informacja” to połączenie nietypowe. Informacja bowiem ma w polszczyźnie nierozdzielalne konotacje z prawdziwością, czymś potwierdzonym i zweryfikowanym. Do takiego rozgraniczenia zachęca m.in. Klaudia Rosińska, autorka kompendium o fake newsach [1]. Badaczka nawiązuje w swoich rozważaniach do XIX-wiecznej teo-

rii lingwistycznej, w której *fake* oznacza „oszustwo, a później inne przestępstwa” [1]. Dziś, w 3. dekadzie XXI w., trudno się z takim rozumieniem tego zjawiska nie zgodzić.

Jak podkreślają badacze, osobliwość manipulowania przekazem (nie tylko medialnym) nie jest niczym nowym i towarzyszy ludzkości od zarania. Niech za przykład posłuży choćby prześmiewcza i dyskredytująca inne osoby działalność satyryków i pamflicistów okresu średniowiecza podyktowana chęcią osiągnięcia korzyści: majątkowych, społecznych czy politycznych [2], [3]. W czasach współczesnych jednym z najbardziej spektakularnych przykładów fake newsa w XX w. było

Rys. 1. Seria wydarzeń związanych z weryfikacją fałszywej informacji dotyczącej Krystyny Pawłowicz.

słuchowisko radiowe stworzone przez młodego, niezwykle utalentowanego aktora i producenta radiowego, zatrudnionego przez stację CBS. Orson Welles – bo o nim mowa – 30 października 1938 r. (dzień Halloween) rozpoczął „typową wieczorną audycję radiową”. Pomiędzy wywiadami, serwisami informacyjnymi i reportażami, nagle pojawiło się doniesienie o wybuchach zaobserwowanych na Marsie, a później o dziwnym cylindrycznym obiekcie, który spadł na jedną z farm w stanie New Jersey. Z obiektu mieli wyjść Marsjanie, zabijający promieniami laserowymi zgromadzonych gapiów, w tym reportera, który „na żywo” donosił o przebiegu wypadków. I choć na początku i na końcu audycji podano informację, że wydarzenia stworzono na kanwie powieści H.G. Wellsa pt. *Wojna światów*, w New Jersey i Nowym Jorku wybuchła panika, w stacji rozdzwoniły się telefony od przerażonych słuchaczy, a sam Wells jeszcze długo po emisji audycji musiał tłumaczyć się organom federalnym ze swojego „wybryku” [4]. To zdarzenie, oprócz tego, że trafiło do medioznawczych annałów, świadczy o niebagatelnej roli mediów i ich wpływie na odbiorców. Mistyfikacja została odczytana jako prawda, co skutkowało konkretnym zachowaniem, mimo że stanowiła tylko artystyczny koncept zdolnego producenta.

Konceptem niezwiązanym z kreacją artystyczną, a nastawionym na konkretną korzyść polityczną było z pewnością częste posługiwanie się określeniem fake news przez kandydata na prezydenta w kampanii wyborczej w Stanach Zjednoczonych w 2016 r. Donald Trump w dużej mierze oparł swój wyścig o prezydenturę właśnie na tym określeniu, z jednej strony dezawuuując samo zjawisko, ale też przyczyniając się niejako do jego popularyzacji. Sygnałem tejże był fakt przyznania przez Collins Dictionary miana słowa roku 2017 właśnie określeniu „fake news” (jego użycie wzrosło w tym czasie o 365 procent) [5]. Postępujący spadek wartości słowa był niewątpliwie efektem kryzysu zaufa-

nia i nasilenia nastrojów antysystemowych charakterystycznych dla wielu społeczeństw. Na podobne tendencje wskazują wyniki Barometru Zaufania dotyczące Polski: prawie połowa Polaków nie słucha osób, organizacji i – co istotne – mediów, z których poglądami się nie zgadza. Co więcej, Polacy 4 razy chętniej pomijają informacje, które nie są spójne z ich obrazem rzeczywistości. Ponadto są bardziej skłonni ufać osobom podobnym sobie (Indeks Zaufania równy 55 pkt) niż ekspertom akademickim (IZ = 52 pkt) czy specjalistom z różnych dziedzin (IZ = 48 pkt) [6]. Ciekawe wnioski można wysnuć również z badań przeprowadzonych przez Harvard Institute of Politics wśród ponad 3000 osób między 18. a 29. rokiem życia. Wynika z nich, że tylko 2% młodych dorosłych uważa, że mediom można ufać. 88% badanych było zdania, że media „czasami” lub „nigdy” nie robią tego, co słuszne [7]. Więcej: z przeprowadzonego badania wynika, że młodzi ludzie nie poszukują informacji, a napotykają na nie podczas korzystania z serwisów społecznościowych (np. Facebooka, Twittera, Instagrama, TikToka). Podobne wnioski przynosi opublikowany w październiku 2019 r. raport Stowarzyszenia Demagog pt. *Krytyczny umysł*. Wg niego niemal 80% młodych ludzi wskazało, że głównym źródłem ich codziennych informacji są media społecznościowe. Są uprzedzeni wobec mediów głównego nurtu, uznając informacje z nich pochodzące za z góry nacechowane i stronnicze [8]. Wybierają wiadomości obecne na platformach społecznościowych, nie mając z kolei pewności co do źródeł tych informacji. Jak donosi Stowarzyszenie Demagog, co piąta młoda osoba (22,1%) w ogóle nie zastanawia się nad rzetelnością docierających do niej informacji, a 19,5% osób weryfikując je, ogranicza się do jednego źródła [8]. Potwierdziło to badanie zrealizowane w 2022 r.: w podziale na wiek to grupa 18–34 była tą, która najrzadziej miała do czynienia z określeniem fake news (79% vs 92% dla osób 55+), co niepokoi tym

bardziej, że to głównie młodzi korzystają z mediów społecznościowych jako źródła informacji [9]. I tu tkwi największe niebezpieczeństwo związane z fake newsem, neologizmem wymykającym się definicyjnym ramom. Aby dokładniej zrozumieć fenomen tego określenia, warto bliżej go scharakteryzować, do czego zachęcam w kolejnej części cyklu.

1. K. Rosińska, *Fake news. Geneza, istota, przeciwdziałanie*. PWN, Warszawa 2021.
2. M. Podlecki, *Fake news jako zjawisko (nie tylko) medialne*, cz. I, „Biuletyn Edukacji Medialnej” 2017, nr 2.
3. T. Mroczyk, *Fake newsy jako nowa kategoria zagrożenia systemu bezpieczeństwa ekonomicznego państwa w dobie kryzysu epidemicznego*, „Przeгляд Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2022, 26 (14), s. 86–128.
4. A.B. Schwartz, *Broadcast hysteria: Orson Welles and the Art of Fake News*. Hill and Wang, New York 2015.
5. A. Flood, *Fake news is 'very real' word of the year for 2017*. „The Guardian”. 2.11. 2017 r. <https://www.theguardian.com/books/2017/nov/02/fake-news-is-very-real-word-of-the-year-for-2017> (dostęp: 3.02.2023).
6. 2017 Edelman Trust Barometer. Edelman.com. <https://www.edelman.com/global-results/> (dostęp: 3.02.2023).
7. Bedard P. Fishwrap: Just 2% of younger Americans trust media to 'do the right thing'. <http://www.washingtonexaminer.com/harvard-media-dead-last-on-trust-list-behind-u.n.-congress-obama/article/2563763> (dostęp: 03.02.2023).
8. M. Kilian, A. Tobijasiewicz, K. Osierda, Raport: *Krytyczny umysł. Problem fake news w Polsce*. Stowarzyszenie Demagog, 2019. https://krytycznyumysl.pl/raport_krytyczny_umysl.pdf (dostęp: 03.02.2023).
9. Raport: *Dezinformacja oczami Polaków 2022*. Fundacja Digital Poland, Warszawa 2022.
10. M. Palczewski, *Fake news a wolność słowa*, Instytut Staszica, 11 I 2019 r. <http://instytutstaszica.org/2019/02/11/fake-news-a-wolnosc-slowa/> (dostęp: 3.02.2023).

AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego organizatorem Turnieju Eliminacyjnego Akademickiego Młodzieżowego Pucharu Polski!

W dniach 20–22 stycznia odbył się w Rzeszowie Turniej Eliminacyjny Akademickiego Młodzieżowego Pucharu Polski. Organizatorem turnieju był Akademicki Związek Sportowy Uniwersytetu Rzeszowskiego, projekt finansowany był przez Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Piłki Siatkowej i Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Turniej odbył się w formule systemu gry każdy z każdym, a wystąpiły w nim cztery zespoły żeńskie (AZS Uniwersytet Rzeszowski, AZS Politechnika Rzeszowska, AZS Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oraz AZS Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach) i cztery zespoły męskie (AZS Uniwersytet Rzeszowski, AZS Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, AZS Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny Radom, AZS Akademia Nauk Stosowanych w Raciborzu).

W trzydniowych rozgrywkach zwycięzcami turnieju eliminacyjnego były obie drużyny Uniwersytetu Rzeszowskiego. Drużyna kobiet zwyciężyła nie tracąc przy tym ani jednego seta, prezentując bardzo dobry poziom gry. Drużyna męska swój najcięższy mecz stoczyła z zespołem AZS Akademia Nauk Stosowanych w Raciborzu, odwracając losy spotkania i wygrywając 3:2 oraz uzyskując awans do Turnieju Finałowego.

AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego w Akademickim Młodzieżowym Pucharze Polski!

Srebro siatkarzy oraz 4 miejsce siatkarek! Dobrze zaprezentowały się drużyny Klubu Uczelnianego AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego w tegorocznej edycji Akademickiego Młodzieżowego Pucharu Polski, docierając po udanych eliminacjach do turnieju finałowego rozgrywanego w Lublinie w dniach 27–29.01.2023 r. Zespół kobiet ostatecznie zajął 4 miejsce, ulegając w decydujących spotkaniach po zaciętej walce kolejno zespołom KU AZS AWF Wrocław 1:3 oraz KU AZS Politechnika Gdańska 1:3. Należy nadmienić, iż zespół nie wystąpił w swoim najmocniejszym składzie ze względu na kontuzje, które przydarzyły się po turnieju eliminacyjnym. Zespół męski po znakomitym pojedynku półfinałowym pokonał KU AZS Politechnika Wrocławska 3:0. W meczu finałowym – rozgrywanym we wspaniałej oprawie w hali sportowej Globus oraz relacjo-

nowanym na żywo w kanale Polsat-SportNews – nasi zawodnicy pomimo ambitnej postawy, nie sprościli rywalowi KU AZS MANS Warszawa, przegrywając 1:3.

Sam udział w pierwszym historycznym Finale AMPP obu naszych drużyn był wielkim sukcesem sportowym i organizacyjnym, pokazał ogromny potencjał akademickiego sportu na Uniwersytecie Rzeszowskim. Wyróżnienie indywidualne Finału AMPP otrzymał najlepszy przyjmujący naszej drużyny Michał Curzytek.

Skład zespołu kobiet: Puchalska Weronika (kapitan zespołu), Jawor Wiktoria, Kuźniar Zuzanna, Podsiadły Jagoda, Dybaś Dominika, Ładziak Łucja, Juda Weronika, Kozińska Julia, Lubas Jagoda, Midura Julia, Kozak Justyna, Syrek Magdalena, Betlej Emilia, Rączka Kinga, Chrzanowska Emilia, Gwizdak Maja, trener: Gabriel Bobula.

Skład zespołu mężczyzn: Czaja Dominik (kapitan drużyny), Curzytek Michał, Dopart Jakub, Gąsior Piotr, Kufel Krzysztof, Krzanowski Gabriel, Machnica Gracjan, Dereń Witold, Kozek Bartosz, Nowak Wojciech, Mazurkiewicz Jędrzej, Mróz Przemysław, Herda Jakub, Kałucki Kacper, Stareńczak Hubert, Charzewski Maciej, Szpakowski Konrad, Warchałowski Olaf, Olechowski Jakub, Głuszko Mikołaj, Bąk Tomasz, Skowron Michał, trenerzy: Jacek Podpora, Wojciech Bajorek.

Bardzo dziękujemy władzom Uniwersytetu Rzeszowskiego za wsparcie i pomoc w popularyzacji sportu wśród społeczności akademickiej. Gorące podziękowania dla kibiców, których wspaniały doping był z nami cały czas!

KU AZS UR

VIII Noworoczny Wyjazd Narciarsko-Snowboardowo-Turystyczny Uniwersytetu Rzeszowskiego i Stowarzyszenia Studentów i Absolwentów UR oraz ich rodzin Krynica Zdrój, 5-7 stycznia 2023 r.

Magdalena Strzyżowska

Wzorem lat ubiegłych, po „covidowej” dwuletniej przerwie, w dniach 5–7 stycznia 2023 r. odbył się VIII Noworoczny Wyjazd Narciarsko-Snowboardowo-Turystyczny i Wypoczynkowy Uniwersytetu Rzeszowskiego i Stowarzyszenia Studentów i Absolwentów UR oraz ich rodzin. W nieco okrojonym składzie (75 osób, w tym 26 dzieci i młodzieży) w porównaniu do poprzednich siedmiu wyjazdów oraz przy mało zimowej aurze, z pewnymi obawami zmierzaliśmy do Krynicy, która pod względem śniegu na stokach nigdy dotychczas nas nie zawiodła. Warunki narciarskie były ciężkie, ale wytrawni narciarze nie poddawali się i szusowali po stokach stacji narciarskiej Tylicza SKI. W doskonaleniu umiejętności pomagali im instruktorzy z licencjonowanej szkoły narciarskiej Maxisport Rzeszów: Ewa Polak, Michał Zamorski i Adam Maryniak. Odbyły się również zapowiedziane IV zawody w slalomie Wilczka Maxisportu. Rozdanie dyplomów, pucharów i nagród miało miejsce 11 stycznia 2023 r. w „Klubie pod Palmą”. Najmłodszy uczestnik i zwycięzca zawodów otrzymali upominki ufundowane przez Uniwersytet Rzeszowski, firmę Ziaja, Optyk Kwaśniak, firmę WSZOKU, Bank Pekao w Rze-

szowie oraz „Klub pod Palmą”. Organizatorzy nagrodzili również trio akrobatyczne w składzie: Ola Szlęk, Zuzia Szlęk i Nela Stawarz za popisowy występ w czasie toastu noworocznego w OSW Hajduczek dla uczestników wyjazdu i dyrekcji ośrodka.

W poszczególnych kategoriach zwyciężyli: wśród dzieci 7–10 lat Nela Stawarz przed Kasią Popek, wśród chłopców Franek Krajewski. W kategorii „młodzież” wśród dziewcząt wygrała Jagoda Bochenek przed Lidią Najdecką, a wśród chłopców zwyciężył Janek Najdecki przed Szymonem Popkiem. W kategorii OPEN wygrała Małgorzata Kawalec i Sławomir Bednarz. Zwycięzcom gratulujemy, a wszystkim

startującym w „Wilczku” dziękujemy za udział i sportową walkę.

Wieczorami natomiast w tanecznej atmosferze spędzaliśmy czas w świetlicy Ośrodka Sanatoryjno-Wypoczynkowego „Hajduczek” uwieńczony wspomnieniami z poprzednich wyjazdów w postaci prezentacji zdjęć.

Niezwykle miłym akcentem było zorganizowane przez grupę uczestników z IV piętra ognisko z kiełbaskami i śpiewami przy akompaniamencie gitary – w tej roli Wiesław Kwaśniak. Zostały odśpiewane między innymi utwory autorstwa pani profesor Krystyny Leśniak-Moczuk stworzone na cześć inicjatora i głównego organizatora wyjazdów UR i SSiA UR do Krynicy

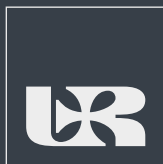

i Tylicza mgra Adama Maryniaka. Jak zwykle Adam stanął na wysokości zadania i wszystko było dopięte na ostatni guzik, mimo że nie było to łatwe. Bardzo trudne warunki nie przeszkodziły w zrealizowaniu wszystkich zaplanowanych punktów wyjazdu. Chętni poszli wieczorem na Górę Parkową, młodzież była na krynickim lodowisku, a najmłodsze dzieci zostały zaopiekowane przez doświadczoną animatorkę z firmy ZIQA Mariolę Nowak, która ciekawymi i twórczymi rozrywkami zapełniła im wieczorny czas.

Dziękujemy głównym organizatorom naszych wyjazdów: Adamowi Marynia-

kowi i prezesowi SSiA UR Pawłowi Stawarzowi. Mamy nadzieję, że mimo iż Adam Maryniak jest już emerytem, nie zaprzestanie organizowania kolejnych wyjazdów do „Hajduczka” w Krynicy. Z niecierpliwością czekamy na jubileuszowy X, a póki co do zobaczenia za rok na IX Noworocznym Wyjeździe Narciarsko-Snowboardowo-Turystycznym i Wypoczynkowym, na który to organizatorzy zarezerwowali przyjazny nam OSW „Hajduczek” w dniach 5–7.01.2024 r.

fot. M. Stawarz, K. Szlęk, D. Popek

Uniwersytet Rzeszowski
al. T. Rejtana 16c, 35-959 Rzeszów
tel.: +48 17 872 10 00 (centrala)
ur.edu.pl